

**T.C.
MARDİN VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

MARDİN İLİ 2018 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

MARDİN - 2019

ÖNSÖZ

Toplumların çevreye olan etkileri nüfusun artmasına paralel olarak ihtiyaçların artmasına zemin hazırlayacak ve bununla birlikte doğal kaynakların hızlı bir şekilde tüketilmesine neden olacaktır. Hızla artan nüfus, plansız şehirleşme, radyoaktif denemeler, tarım ilaçları gibi kimyasal maddeler hızlı bir şekilde çevreyi kirletmeye başlamış, bunun sonucunda büyük oranda kirlenen hava, su ve toprak canlılar için zararlı olabilecek boyutlara ulaşmıştır.

Çevre sorunları ile mücadelede başarıya ulaşmak, sadece kurum ve kuruluşların çabaları ile yeterli olmayacağından, mücadelenin daha geniş kitlelere yayılması, sivil toplum örgütleri ile beraber çalışmaların yürütülmesi, belirlenen hedeflere ulaşmamızı daha da kolaylaştıracaktır. Tabii ki; bu da halkın çevre konusunda eğitimi ve bilinçlendirilmesi ile mümkündür.

Kültürünü köklü uygarlıklardan alan, dört mevsimin bütün güzellikleriyle yaşandığı ilimizde Çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesi için İl Müdürlüğümüz etkin bir şekilde çalışmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde atıklarımızı kontrol altına almak, gelecek nesillere temiz ve gelişmiş bir Türkiye ile yaşanabilir bir dünya bırakmak amacıyla ülkemiz genelinde başlatılan "Sıfır Atık Projesi" kapsamında 2018 yılında ilimizde de çalışmalara başlanılmış olup projenin uygulanmaya başlandığı kamu kurum ve kuruluşlarında önemli sonuçlar elde edilmiştir.

İlimizdeki çevre ile ilgili konuların toplumun her kesimine ulaşması ve çevreye ilişkin iletişimin sağlanması amacıyla hazırlanan bu raporun çevre bilincinin yerleşmesine ve yaygınlaşmasına katkıda bulunacağını umuyorum. 2018 yılı Mardin İl Çevre Durum Raporunun hazırlanmasında desteğini esirgemeyen tüm kamu kurum ve kuruluşlarına, Özel Sektör Kuruluşlarına ve Müdürlüğümüz personeline emeklerinden dolayı teşekkür eder, tüm okuyucuların faydalanabileceği bir doküman olmasını dilerim.

Mesut AĞRAKÇE

Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
GİRİŞ	1
A. HAVA	2
A.1. HAVA KALİTESİ	2
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN ÖGELER.....	5
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	9
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI.....	9
A.5. EGZOZ GAZI EMİSYON KONTROLÜ	11
A.6. GÜRÜLTÜ	11
A.7. TEMİZ HAVA EYLEM PLANLARI.....	12
A.8. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	12
A.9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	15
B. SU VE SU KAYNAKLARI	16
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	16
B.1.1. Yüzeysel Sular	16
<i>B.1.1.1. Akarsular.....</i>	<i>16</i>
<i>B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar</i>	<i>16</i>
B.1.2. Yeraltı Suları.....	17
<i>B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri</i>	<i>17</i>
B.1.3. Denizler.....	18
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	18
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	19
B.3.1. Noktasal kaynaklar.....	19
<i>B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar.....</i>	<i>19</i>
<i>B.3.1.2. Evsel Kaynaklar</i>	<i>19</i>
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	20
<i>B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar.....</i>	<i>20</i>
<i>B.3.2.2. Diğer</i>	<i>20</i>
B.4. DENİZ KIYI SULARININ KİRLİLİK DURUMU	20
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ.....	21
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	21
<i>B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti</i>	<i>21</i>
<i>B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti</i>	<i>21</i>
<i>B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.</i>	<i>21</i>
B.5.2. Sulama	22
<i>B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı</i>	<i>22</i>
<i>B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....</i>	<i>22</i>
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	22
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	23
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı.....	24
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI.....	24
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri	24
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	29
B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler	29
B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	30

B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	30
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar	30
B.7.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı	30
B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	31
B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği	31
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	32
C. ATIK	34
C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ)	34
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	36
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	36
C.3.1. Eğitimler	36
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri	36
C.3.3. Atık Miktarları	37
C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı	38
C.3.5. Ekipman	39
C.3.6. Kompost	39
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	39
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	41
C.6. ATIK MADENİ YAĞLAR	43
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	44
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	45
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)	45
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR (AEEE)	47
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ (HURDA) ARAÇLAR	48
C.11. TEHLİKESİZ ATIKLAR	48
C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	50
C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	50
C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	50
C.12. TIBBİ ATIKLAR	51
C.13. MADEN ATIKLARI	51
C.14. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	52
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	53
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	53
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	54
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	55
D.1. FLORA	55
D.2. FAUNA	57
D.3. ORMANLAR VE MİLLİ PARKLAR	61
D.3.1. Ormanlar	61
D.3.2. Milli Parklar	61
D.4. ÇAYIR VE MERA	61
D.5. SULAK ALANLAR	62
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	62
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	63

E. ARAZİ KULLANIMI	64
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	64
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	65
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	65
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	67
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	68
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	68
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	69
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	70
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI.....	71
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ.....	71
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	72
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	72
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	73
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	73
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	74

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	2
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalitesi indeksi	3
Çizelge A.3 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri.....	4
Çizelge A.4 – Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tesis ve Baca Sayısı	5
Çizelge A.5 - Mardin ilinde 2018 yılında evsel ısınmada kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler	7
Çizelge A.6 – Mardin ilinde 2018 yılında sanayide kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler	8
Çizelge A.7 – Mardin ilinde 2018 yılında kullanılan doğalgaz miktarı	8
Çizelge A.8 – Mardin ilinde 2018 yılında kullanılan fuel-oil miktarı.....	8
Çizelge A.9 - (Mardin) ilinde hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler.....	9
Çizelge 10 – Mardin ilinde 2018 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerlerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	11
Çizelge A.11 - 2018 yılında Mardin ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	11
Çizelge B.12 – Mardin İlinin akarsuları.....	16
Çizelge B.13 – Mardin ilinde mevcut sulama göletleri.....	17
Çizelge B.14 – Mardin ilinin yeraltı suyu potansiyeli.....	17
Çizelge B.15 – Mardin ilinde 2018 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları.....	18
Çizelge B.16 – Mardin ili Organize Sanayi Bölgesi Atıksu Arıtma Tesisi Deşarj Bilgileri	19
Çizelge B.17 – Mardin ilinde 2018 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	26
Çizelge B.18 – Mardin ilinde 2018 yılı OSB’lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu	29
Çizelge B.19 - Mardin ilinde 2018 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	30
Çizelge B.20 – Mardin ilinde 2018 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	32
Çizelge B.21 – Mardin ilinde 2018 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb).....	32
Çizelge B.22 - Mardin ilinde 2018 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları	32
Çizelge C.23 - Mardin ilinde 2018 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri	35
Çizelge C.24 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	36
Çizelge C.25 – 2018 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri.....	37
Çizelge C.26 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	37
Çizelge C.27 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı	38
Çizelge C.28 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar(veri üretilmemiştir)39	39
Çizelge C.29 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri(veri üretilmemiştir)	39

Çizelge C.30 – Mardin ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	39
Çizelge C.31 - 2018 yılında Mardin ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı	40
Çizelge C.32- 2018 yılında Mardin ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	40
Çizelge C.33 - 2018 yılında Mardin ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	41
Çizelge C.34 – 2018 yılında Mardin ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı durumu	41
Çizelge C.35 - 2018 yılında Mardin ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum(veri üretilememiştir)	41
Çizelge C.36 - Mardin ilinde 2018 yılında atık işleme ve miktarı	42
Çizelge C.37 – Mardin ilinde 2018 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	43
Çizelge C.38 –Mardin ilinde 2018 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler	44
Çizelge C.39 –Mardin ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg).....	44
Çizelge C.40 – Mardin ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)	45
Çizelge C.41 – Mardin ilinde 2018 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	45
Çizelge C.42 –Mardin ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	45
Çizelge C.43 – Yıllar itibariyle Mardin ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	46
Çizelge C.44 – Mardin ilinde 2018 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	48
Çizelge C.45 – Mardin ilinde 2018 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı	48
Çizelge C.46 –Mardin ilinde 2018 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma, taşınma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri.....	49
Çizelge C.47 – Mardin ilinde 2018 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri üretim kapasiteleri, cüruf ve bertaraf yöntemi(veri üretilememiştir)	50
Çizelge C.48 – Mardin ilinde 2018 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı(veri üretilememiştir).....	50
Çizelge C.49 – 2018 yılında Mardin ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	51
Çizelge C.50 – Mardin ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı	51
Çizelge C.51 – 2018 yılı itibariyle Mardin ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı	52
Çizelge Ç.52 – Mardin ilinde 2018 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	53
Çizelge E.53 – Mardin ilinde arazi kullanım sınıflandırması	64
Çizelge F.54 – Mardin İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2018 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	68
Çizelge F.55 – Mardin ilinde 2018 yılında Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	69
Çizelge G.56 - Mardin ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı.....	71
Çizelge G.57 – Mardin ilinde 2018 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	72
Çizelge G.58 – Mardin ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	72

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik A.1 - Mardin ilinde Merkez Artuklu istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği	10
Grafik A.2 - Mardin ilinde Merkez Artuklu istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği	10
Grafik A.3 – Mardin ilinde 2018 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	12
Grafik B.4 – Mardin ilinde 2018 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	21
Grafik B.5 – Mardin ilinde 2018 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	23
Grafik B.6 – Mardin ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı	24
Grafik B.7 – Mardin ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı.....	25
Grafik B.8 – Mardin ilinde 2018 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	31
Grafik C.9 - Mardin ilinde katı atık kompozisyonu(veri üretilmemiştir).....	34
Grafik C.10 – Mardin Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı.....	36
Grafik C.11 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	38
Grafik C.12 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı	38
Grafik C.13 – Yıl bazında Mardin ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	40
Grafik C.14 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi	42
Grafik C.15 – Yıllar itibariyle Mardin ilinde atık madeni yağ toplama miktarları*	43
Grafik C.16 – Mardin ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (ton).....	44
Grafik C.17 – Yıllar itibariyle Mardin ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (Ton/Yıl).....	46
Grafik C.18 – Mardin ilinde yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton)	47
Grafik C.19 - Yıllar itibariyle Mardin ilinde AEEE işleyen tesis sayısı	47
Grafik E.20–Mardin ilinde 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	64
Grafik F.21 – Mardin ilinde 2018 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	68
Grafik F.22 – Mardin ilinde 2018 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	69
Grafik F.23 – Mardin ilinde 2018 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	70
Grafik G.24 – Mardin ilinde ÇŞİM tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	71
Grafik G.25 – Mardin ilinde 2018 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	72
Grafik G.26 –Mardin ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezalarının konulara göre dağılımı	73

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita A.1 – Mardin İlinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	9
Harita E.2 – Mardin ilinin Çevre Düzeni Planı	67

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim D.1 – Yerli adı ikşut olan küsküt otu	57
Resim D.2 – Çizgili Sırtlan	60

GİRİŞ

Fırat ve Dicle arasında, Mezopotamya Bölgesinde bir dağın tepesinde kurulmuş olan Mardin, Yukarı Mezopotamya'nın en eski şehirlerinden birisidir. M.Ö. 4500' den başlayarak klasik anlamda yerleşim gören Mardin, Subari, Sümer, Akad, Babil, Mitaniler, Asur, Pers, Bizans, Araplar, Selçuklu, Artuklu, Osmanlı Dönemi'ne ilişkin birçok yapıyı bünyesinde harmanlayabilmiş önemli bir açık hava müzesidir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bir sınır İli olan Mardin 8891 km² yüzölçümü ile Türkiye topraklarının % 1,1'lik bir kısmını oluşturur. Batıda Şanlıurfa, kuzeyde Diyarbakır, doğuda Batman, Şırnak ve Siirt, güneyde ise Suriye Devleti ile komşu olan Mardin 36 55-38-51 kuzey enlemleri ve 39 56-42-54 doğu boylamları arasında yer alır. İl merkezinin denizden yüksekliği yaklaşık 1.083 metredir.

Mardin ilinin ilçeleri sırayla şöyledir; Dargeçit, Derik, Kızıltepe, Mazıdağı, Midyat, Nusaybin, Ömerli, Savur ve Yeşilli'dir.

Mardin İli, Akdeniz iklimine benzer özellikler taşır. Yazlar çok sıcak ve kurak, kışları ise bol yağışlı ve ılımandır. Mardin'de kış mevsiminde oluşan yüksek basınç alanı kış aylarında soğuk geçmesine yol açar. Bir yandan güneydeki çöl ikliminin etkisi altında bulunması (Basra Alçak Basıncı), diğer yandan kuzeydeki yüksek dağların serin hava kütlelerinin bölgeye girmesine mani olması sebebiyle ilin ovalık kesiminde yazlar çok sıcak geçer. İlin kuzey kesiminde zaman zaman kara iklimine benzer özellikler görülür. Mardin'in iklimini ova ve dağ kesimi olarak iki şekilde değerlendirmek mümkündür. İki kesimdeki farklılık yağış, sıcaklık ve rüzgar değerlerinde ortaya çıkar. Ova kesiminde yazlar çok sıcak geçer, kışlar ise ılıman ve yağmurludur. Bu kesimde az miktarda ve kalıcı olmayan kar yağışları görülür. Dağ kesiminde ise yazları ovaya nispeten daha serin, kışlar ise şiddetli rüzgar, bol yağmur ve kar yağışlı geçer. Mardin, ilçeleri ve komşu illerden rüzgar hızının ve yağış miktarının yüksekliği; nem ve sıcaklık değerlerinin düşüklüğü ile dikkat çekici bir farklılık gösterir.

İl Müdürlüğümüzün çevre kısmı Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü ile ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü olmak üzere iki şube olarak yapılandırılmıştır. Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü 6 personel ile ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü ise 1 mühendis, 1 uzman, 1 tekniker 3 personel ile hizmet vermektedir.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Türkiye’de özellikle kış sezonunda bazı şehir merkezlerinde meteorolojik şartlara da bağlı olarak hava kirliliği görülmektedir. Kış aylarında ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin temel sebepleri; düşük vasıflı yakıtların iyileştirilme işlemine tabi tutulmadan kullanılması, yanlış yakma tekniklerinin uygulanması ve kullanılan yakma sistemleri işletme bakımlarının düzenli olarak yapılmaması şeklinde sıralanabilir. Ancak ısınmada doğal gazın ve kaliteli yakıtların kullanılması sonucu özellikle büyük şehirlerde hava kirliliğinde 1990’lı yıllara göre azalma olmuştur. İlimizde de 2018 yılı itibariyle yaygınlaşan doğal gaz kullanımını sonucunda de hava kirliliğinde ciddi bir iyileşme gözlemlenmiştir.

Şehirleşme ile sanayi tesislerinin yakın çevresindeki bölgelerdeki konutlaşmaların artması hava kirliliğinin olumsuz etkilerini artırmaktadır. Kömüre dayalı termik santrallerde kullanılan yerli linyitlerin yüksek kükürt oranı ve bazı tesislerde arıtma sistemlerinin olmaması nedeniyle kükürt dioksit (SO₂) emisyonları problem oluşturmaktadır. Çevre Mevzuatının kirletici vasfı yüksek tesisler olarak nitelendirdiği enerji üretim tesisleri için mevzuatta özel emisyon sınır değerleri bulunmaktadır. Söz konusu tesislerin kurulması ve işletilmesi için gerekli izinler, tesisten çıkan emisyonlar ve tesisin etki alanı içerisinde hava kirliliğinin tespitine ilişkin usul ve esaslar Çevre Mevzuatında belirlenmiştir. Katı, sıvı ve gaz yakıt kullanan bu tesisler için ilgili baca gazı sınır değerlerinin sağlanması yanında tesis etki alanlarında hava kalitesi sınır değerlerinin de sağlanması gereklidir. Bu nedenlerle söz konusu tesislerden kaynaklanan özellikle toz, kükürt dioksit (SO₂) ve azot oksit (NO_x) emisyonlarının giderilmesi ve azaltılması konusundaki tekniklerinin uygulanması gereklidir. Söz konusu azaltım teknikleri son yıllarda tesislerden kaynaklanan emisyon yüklerini önemli ölçüde azaltılabilmektedir. Söz konusu azaltım tekniklerinin hayata geçirilmesi ve yaygın olarak kullanılabilmesi içinde Çevre Mevzuatında bazı değişiklikler yapılmıştır.

Şehirlerde yaşanan hava kirliliğine, artan motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazları da katkı sağlamaktadır.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER		UYARI EŞİĞİ
		2018 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	2019 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	380	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ,de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	150	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Mart’a kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	260	250	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ,de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	42	40	
NO _x	yıllık -vegetasyonun korunması için-	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	60	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,6	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	8	7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000	10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Çizelge A.4 – Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tesis ve Baca Sayısı

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri		
Asit Üretim Tesisleri		
Atık Geri Kazanım Ve Bertaraf Tesisleri		
Cam Üretim Fabrikaları		
Çimento	1	2
Demir - Çelik Ve Metalurji Fabrikaları		
Doğalgaz Çevrim Ve Termik Santraller		
Gıda Fabrikaları		
Gübre Fabrikaları		
Kağıt Fabrikaları		
Kimya Fabrikaları		
Kireç Fabrikaları		
Lastik Üretim Tesisleri		
Otomotiv		
Petrol Ve Petrokimya Tesisleri		
Şeker Fabrikaları		
Tekstil Fabrikaları		
TOPLAM	1	2

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Ögeler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürt dioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirlenitçiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM10), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM10- 10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM10 için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM10 solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkaçıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM10'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM10 maruziyetine karşı hassastır. PM10 yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbon monoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye

yayılr. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylene (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

İlimizde, özellikle ısınma amaçlı olarak fosil yakıtların kullanımının her ne kadar son yıllarda artış gösterdiyse de İlimizde doğal gaz kullanımına geçiş işlemlerinin hızlandırılmış ve yaygınlık kazanmış olması şehrimizdeki hava kirliliğinde fark edilebilir iyileşmeler meydana gelmiştir. Mevcut hava kirliliğine neden olan ısınma kaynaklı faktörlerin başında İlimizde Sosyal Yardımlaşma Vakfı Genel Müdürlüğünce fakir ailelere dağıtılan kömürün kalite standardı ve ilgili Yönetmelik hükümlerine uygun olması ile beraber ithal kömür ile kıyaslandığında kirlitici parametreler düzeyinde hava kirliliğine katkısının küçümsememesi gerektiğidir. Bu kömür nedeniyle muhtaç aileler dışındaki vatandaşların da bundan etkilenerek kirlilik yükü daha yüksek ve daha kalitesiz kömür cinsine yönelmeleri. Belediyelerimizin baca temizliği, baca yeterliliği, kalorifer yakan personelin yeterliliği gibi konularda yeterli denetim ve yaptırım uygulanmaması da sebepler arasında sayılabilir.

İlimizde evsel olarak ısınmada kullanılan yakıtların özellikleri Çizelge A.5'de verilmektedir.

Çizelge A.5 - Mardin ilinde 2018 yılında evsel ısınmada kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler

(Mardin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çevre Yönetimi ve Denetimi Şb. Md.; 2019)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Kömür (Diğer Bütümlenmeli Taş Kömürü)	Rusya-Güney Afrika	35.262,800	En Az 6400(-200) kcal/kg Kuru Bazda	%12-31 (+2) Kuru Bazda	En Çok %0,9 (+0,1) Kuru Bazda	En Çok %10 (+1) Orijinal Bazda	En Çok %16(+2) Kuru Bazda
Sosyal Yardımlaşma Vakfı Kömürü	TKİ	22.409,250	En az 3400 Kcal/kg (-200 tolerans)		En Çok %2,5	-	-

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.6 – Mardin ilinde 2018 yılında sanayide kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler

(Mardin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çevre Yönetimi ve Denetimi Şb. Md.; 2019)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal ve Yerli	Üretici, Dağıtıcı ve Satıcılarından	7.346,140	-	-	-	-	-

Çizelge A.7 – Mardin ilinde 2018 yılında kullanılan doğalgaz miktarı

(Akmercan Mardin Doğalgaz Dağıtım Sanayi ve Ticaret A.Ş. ; 2019)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (sm ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	6.836.251,49	9273,9747
Sanayi	3.796.326,86	9273,9763

Çizelge A.8 – Mardin ilinde 2018 yılında kullanılan fuel-oil miktarı

(Mardin Sanayi Ve Teknoloji İl Müdürlüğü; 2019)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut			
Sanayi			

İlgili Kurumdan resmi yazı ile talep edilen veriler, ilgili Kurum tarafından sunulmamıştır.

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Harita A.1 – Mardin ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

İlimizde hava kalitesinin kontrolü kapsamında İlimiz Mahalli Çevre Kurulu, yakıt kalitesi ve standartlarının birliktelik oluşturulması ve kirlilik ile mücadele bağlamında karara bağlayarak denetim konusunda birçok Kurumu görevlendirdi. İlimizde, yapı projelerinde öncelikle doğalgaz kullanımı teşvik edildiği ile satış amacı ile getirilen kömür denetimleri ve şikâyet durumlarında kömür kazanlarında denetimler gerçekleştirilmiştir. Endüstriyel kaynaklı hava kirliliği ile mücadele kapsamında tesis ve işletmelerin her türlü resmi iş ve işlemleri öncesinde ÇED ve Çevre İzinleri kapsamında sorgulanması yönünde Kurumlar arası işbirliği sağlanması doğrultusunda çalışmalarımız devam etmektedir.

Çizelge A.9 - (Mardin) ilinde hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

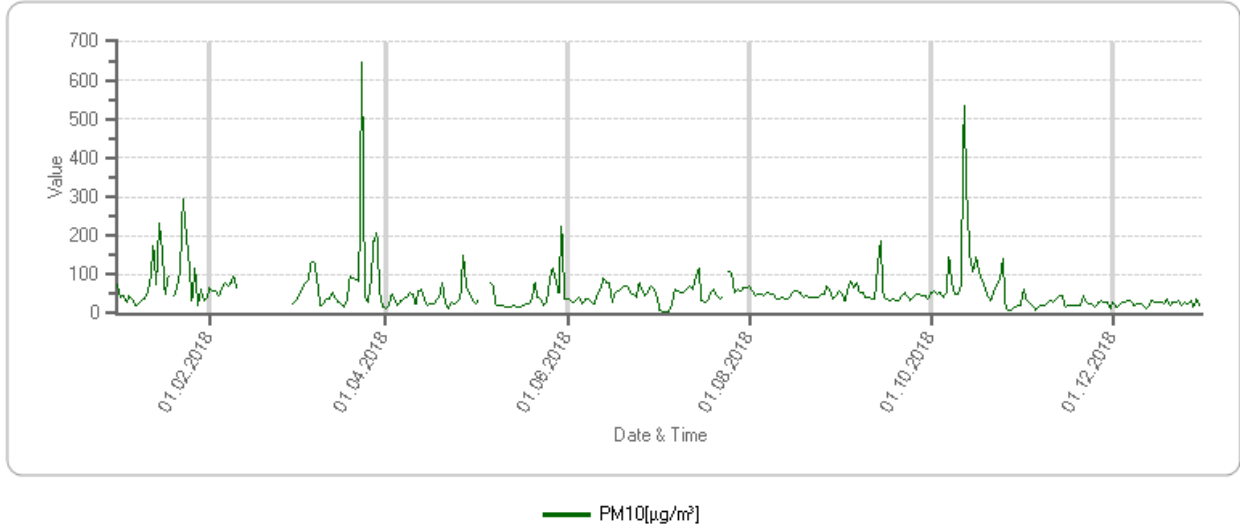
İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Merkez	37° 18' 59" , 40° 43' 37"	X					X

(<http://laboratuvar.cevre.gov.tr/Default.ltr.aspx>, Ulusal Hava İzleme Ağı ; 2019 İnternet Erişim tarihi: 28/03/2019)

A.4. Ölçüm İstasyonları

İlimize ait 2018 yılı içerisinde hava kirletici parametreler bazında ortalama değerleri içeren grafik ve KVS aşım sayıları, uyarı eşiği aşım sayıları aşağıya çıkartılmıştır.

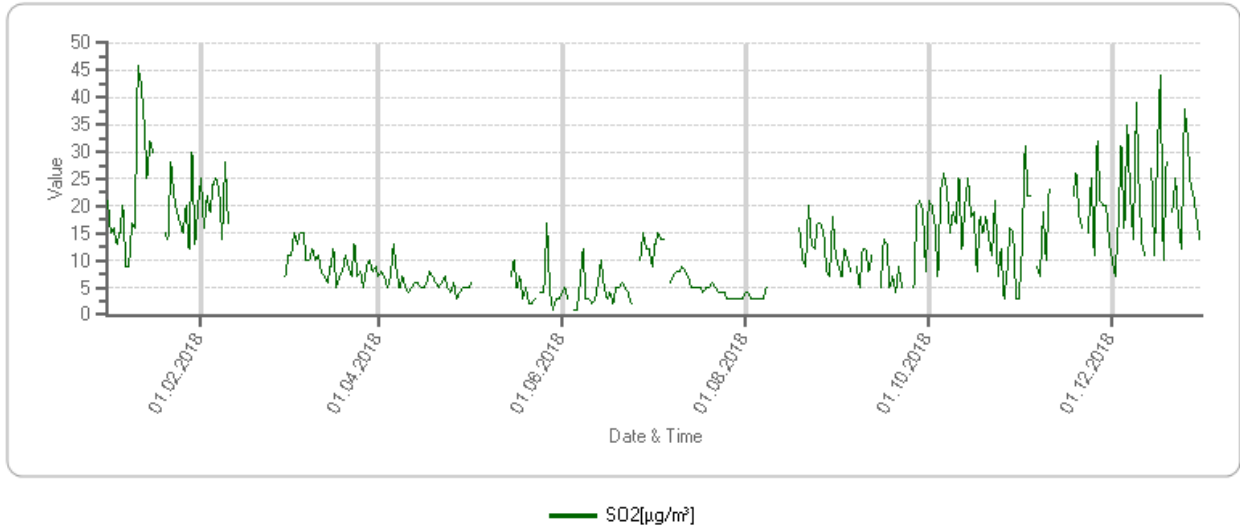
İstasyon:Mardin Periyodik:01.01.2018 00:00 - 31.12.2018 00:00 Rapor Türü:AVG

Grafik A.1 - Mardin ilinde Merkez Artuklu istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği

(<http://laboratuvar.cevre.gov.tr/Default.ltr.aspx>, Ulusal Hava İzleme Ağı ; 2019 İnternet Erişim tarihi: 28/03/2019)

İstasyon:Mardin Periyodik:01.01.2018 00:00 - 31.12.2018 00:00 Rapor Türü:AVG

Grafik A.2 - Mardin ilinde Merkez Artuklu istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği

(<http://laboratuvar.cevre.gov.tr/Default.ltr.aspx>, Ulusal Hava İzleme Ağı ; 2019 İnternet Erişim tarihi: 28/03/2019)

Çizelge 10 – Mardin ilinde 2018 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	21	-	82	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şubat	21	-	68	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mart	10	-	85	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nisan	6	-	41	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mayıs	5	-	46	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haziran	6	-	52	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Temmuz	6	-	53	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağustos	10	-	49	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eylül	10	-	54	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekim	15	-	87	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasım	19	-	28	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aralık	22	-	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

(<http://laboratuvar.cevre.gov.tr/Default.ltr.aspx>, Ulusal Hava İzleme Ağı ; 2019 İnternet Erişim tarihi: 08/04/2019)

*AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde 2018 yılı sonu itibariyle 12 adet egzoz emisyon ölçüm istasyonu hizmet vermekte olup ölçümü yapılan araç sayıları aşağıda tabloda belirtilmiştir.

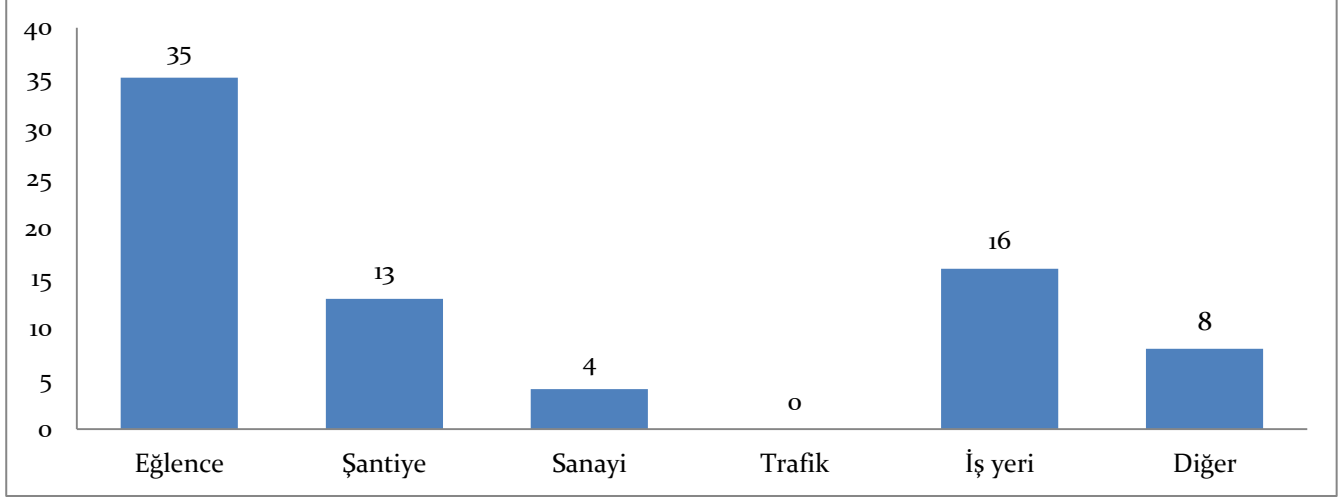
Çizelge A.11 - 2018 yılında Mardin ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(Mardin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü; 2019
Mardin İl Emniyet Müdürlüğü; 2019)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
26.687	1.406	3.621	1.820	33.534					72.361

A.6. Gürültü

Müzikal değeri ve özelliği olmayan, hoş gitmeyen ve istenmeyen sesler olarak tarif edilmektedir. İnsan ve çevre üzerindeki etkileri giderek artan gürültü, hoş gitmeyen, rahatsız edici duygular uyandıran bir akustik olgu, beğenilmeyen, istenmeyen sesler topluluğu olarak tanımlanmaktadır. Denetimsiz şehirleşme hızlı nüfus artışı ve hızlı sanayileşme yalnız suyu, havayı ve toprağı kirletmekle, yeşil alanların kaybına yol açmakta kalmayıp aynı zamanda insanın yaşam ve çevresinin sessizliğini de bozmaktadır. Dolayısıyla gürültünün insan ve çevre üzerindeki etkileri, bunları denetim altına almayı amaçlayan bir kamu politikasının konusu olmaktadır.

İl Müdürlüğümüze ulaşan gürültü şikâyetlerinin konu bazında dağılımı Grafik A.3'te verilmektedir. İlimizde genel itibari ile işyerlerine ait jeneratör, fan vb. ekipmanların gürültü şikâyetine konu olmakla beraber, şehrin gün geçtikçe artan inşaat faaliyetleri sonucunda gürültü şikâyetlerini sayısını da artırmaktadır.

Grafik A.3 – Mardin ilinde 2018 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı
(Mardin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü; 2019)

A.7. Temiz Hava Eylem Planları

Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü veri üretememiştir.

A.8. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde, emisyonların tesis seviyesinde takibine yönelik mevzuat çalışmaları 2010 yılında başlamış, Bakanlığımız ve ilgili kurumlar ile kuruluşlar arasında oluşturulan teknik bir çalışma grubu Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasal çerçevenin temelleri “Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik”in 25 Nisan 2012 Tarihli ve 28274 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle atılmıştır. Yönetmelik, Doğrulayıcı Kuruluşlar için TÜRKAK tarafından yapılması gereken akreditasyon yükümlülüğünü 2017 yılına ertelemek üzere revize edilerek 17 Mayıs 2014 tarih ve 29003 Sayılı Resmi Gazete’de tekrar yayımlanmıştır. Yönetmeliğimiz ihtiyaçlar doğrultusunda bir kez daha revize edilmiş, 31 Mayıs 2017 tarihli ve 30082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik, 2003/87/EC sayılı AB Emisyon Ticareti Direktifinin, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması konularını uyumlaştıracak şekilde hazırlanmış olup, AB Çevre Müktesebatına uyum çerçevesinde önemli bir adım atılmıştır.

Ulusal mevzuat kapsamında, elektrik, çimento, demir-çelik, rafineri, seramik, kireç, kâğıt ve cam üretimi gibi sektörlerden kaynaklanan ve ulusal sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını teşkil eden sera gazı emisyonları tesis seviyesinde izlenmektedir.

Yönetmelik kapsamında yürütülecek izleme ve raporlama iş ve işlemlerinin detaylandırılmasına yönelik ‘‘Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ’’ 22 Temmuz 2014 tarih ve 29068 sayılı Resmi Gazete’de, tesis bazında hazırlanacak emisyon raporlarının Bakanlığa gönderilmeden önce yetkili bağımsız kuruluşlarca doğrulanması ile ilgili hususlar ve bahse konu doğrulayıcıların yetkilendirilmesine ilişkin şartlara yönelik ‘‘Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulayıcı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği’’ ise 02 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik kapsamındaki tesisler öncelikle sera gazı izleme planlarını hazırlayarak sera gazı emisyonlarının ilk izlenmeye başlanacağı tarihten en az 6 ay önce Bakanlığa onay için göndermekle yükümlüdür. İzleme planı onaylandıktan sonra tesis, sera gazı emisyonlarını bu plan çerçevesinde her takvim yılı (1 Ocak -31 Aralık) için izlemek ve her yılın 30 Nisan tarihine kadar bir önceki yılın sera gazı emisyon raporunu Bakanlıktan tarafından yetkilendirilmiş doğrulayıcı kuruluşlara doğrularak Bakanlığa raporlamakla yükümlüdür. Tesisler tarafından 2017 yılında Entegre Çevre Bilgi Sistemi üzerinden 650 adet doğrulanmış emisyon raporu Bakanlığımıza sunulmuş olup, 2018 yılına ait doğrulanmış emisyon raporlarının 30 Nisan 2019 tarihine kadar sunulması zorunludur.

Bilindiği üzere, sera gazı emisyonu kontrolü ve iklim değişikliğine uyum konusunda 2011- 2023 yıllarına yönelik stratejik ilkeleri ve hedefleri içeren Ulusal İklim Değişikliği Eylem Planı (İDEP) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla hazırlanarak Temmuz 2011’de yayımlanmıştır. Bu kapsamda, İlimizde sadece Mardin Belediyesinin İklim Değişikliği Eylem Planı’nda bulunan sektörel hedefleri 2012 yılında aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi 2018 yılında da devam etmiştir.

No	4	5	6	7	8
Sektör	Atık	Atık	Atık	Atık	Atık
Eylemler	A1.1.2.1. EAYP'nin etkin uygulanması için yeterli sayıda teknik personelin görevlendirilmesi	A1.1.2.2. EAYP'nin etkin uygulanması için teknik kapasitenin (personel ve teknolojik altyapı) güçlendirilmesine yönelik eğitim verilmesi ve makine-ekipman alımı	A1.2.1.1. Düzenli depolama sahası işletme planının, Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine göre yapılması	A1.2.2.1. Sahada oluşacak olan depo gazının hesaplanması ve gerekli sistemlerin fizibilite etüdünde değerlendirilmesi	A1.3.1.2. Kaynağında ayrı toplama konusuna yönelik eğitim, tanıtım ve bilinçlendirme faaliyetlerinin bir plan çerçevesinde yürütülmesi
Varsa eylemin yer aldığı diğer strateji veya planlar					
Eylemin gerçekleşme durumu	teknik personel yetersizliği mevcuttur. İstihdam edilen teknik personel sayısı 3 tür.	eğitim çalışmalarına başlanması planlanmaktadır.	işletme planı hazırlanmıştır.	planlama aşamasında ele alınmamıştır.	Halkı bilinçlendirmek adına vatandaşların toplu olarak

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

		Mevcut alınması planlanan iş makineleri: 1 adet kompaktör, 1 adet paletli dozer, 1 adet lastik tekerlekli loder, 1 adet damperli kamyon			bulunduğu yerlerde Alış Veriş Merkezlerinde, Sokak ve Caddelerde proje için tutulan çalışanlar tarafından broşür dağıtılarak bilinçlendirme yapılmıştır. Ayrıca okullarda eğitim verilerek projenin maddi sponsoru olan TUKÇEV yayınlarının dergi ve malzemeleri dağıtılmıştır.
Uygulama sürecinde yaşanan olumlu ve olumsuz gelişmeler	idarenin norm kadrosunun dolu olması ve konu ile alakalı teknik personel yetersizliği..belediyenin finansman sıkıntısı.	makinelerin arıza vermesi ve bu nedenle işi aksaması saha da kırı atıkların düzenli olarak serilememesi.	mevcut durumda işletme planına göre işleminde bir takım güçlükler yaşanmaktadır. Saha da çalışmakta olan iş makinelerini arıza vermesi çalışan personelin eğitim yetersizliği ve teknik personelin olmaması gibi sorunlarla karşılaşmaktadır.		Uygulama sürecinde kapı kapıya bilgilendirmede ev sakinlerinin kapıları açmak istememesi sorun oluşturmuştur. Fakat bölgenin durumu gözönüne alınarak kapı kapı bilgilendirmeler kaldırılarak sokaklarda bilgilendirmeler yapılarak çözülmüştür.
Eylemin uygulanmasına ilişkin değerlendirme ve çözüm önerileri	mevcut durumda oluşturulmuş olan çevre yönetim biriminin teknik personel ihtiyacının giderilmesi,EAYP'nin uygulanmasına yönelik eğitim faaliyetlerinin oluşturulması ve ihtiyaca yönelik bütçenin sağlanması	arac alımı için finansman sağlanması teknik ekibin eğitim alarak uygulama aşamasına hazırlanması.	ekipman ve teknik kadronun güçlendirilmesi. Saha da çalışan personelin bu konuda eğitim alması.		Proje başladığı aşamadan bugüne çok yol katetmiştir proje başlangıcından bugüne toplanan ambalaj atıkları %70 lere varan oranlarda artışlar göstermiştir. Her geçen gün okullar ve kamu kuruluşlarından projeye ilgi artmış ve iç mekan kutusu talebinde bulunulmuştur. Fakat çevre fabrikalardan TAT lisanslı firmamıza çok fazla atık gönderilmediği gözlenmiştir İl Çevrenin fabrikalara baskı yaparak ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması projesine

					destek verebileceği düşünülmektedir.
Eylem kapsamında gerçekleştirilmesi planlanan projeler	geri dönüşüm,ayırıştırma,düzenli depolama sahasının etkin kullanımı,sterilizasyon ,rehabilitasyon,aktarma istasyonları. Yürütücüsü:Mardin Belediyesi-Mardin belediyeler birliği .finansman kaynağı:Çevre ve Şehircilik Bakanlığı-AB IPA fonu süresi:2013-2015				
Varsa eylemin revizyonuna ilişkin öneriler					Şuan herhangi bir revizyon söz konusu değildir. İlerleyen zamanlarda tesise alınan ambalaj atık miktarında veya kalitesinde azalma olması durumunda tekrar eğitimler verilebilir veya uyarılarda bulunulabilir.
Eylemin izlenmesine yönelik performans göstergeleri	eylemin izlenmesine yönelik teknik personel sayısında 2011 den bu yana herhangi bir artış olmamıştır.				Projenin bilgilendirme aşamasında 8 geçici personel alınmış ücretleri TUKÇEV tarafından karşılanmak suretiyle çalıştırılmıştır. Tesiste şuanda 63 personel görev yapmaktadır bunların 5 tanesi teknik personel 3 tanesi yönetici konumundadır.

A.9. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde spesifik olarak hava yönetimi konusunda yapılan bir çalışma olmamakla beraber, Sanayi tesislerinin çevre izni almaları, ısınmada doğal gaz kullanımının teşvik edilmesi gibi konularda meri mevzuat kapsamında çalışmalar sürdürülmektedir.

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

-Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çevre Yönetimi ve Denetimi Şb. Md.; 2019

-Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığı ; 2019

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Buğur Çayı : İlimiz Derik İlçesinin Buğur Köyü'nün yakınlarında bir kaynaktan doğmaktadır.

Çağçağ Suyu : İlimiz Midyat ve Nusaybin İlçeleri arasında Dali Köyünün güneyinde iki ayrı kaynaktan çıkan Aksu (Beyazsu) ile Karasu'nun birleşmesi ile Çağ Çağ Suyu oluşmaktadır. Bu su üzerinde kurulan baraj ile yörenin içme ve sulama suyu ihtiyacı temin edilmektedir.

Savur Çayı : İlimiz Savur İlçesinin Suçi Köyünden çıkmaktadır. Bu su, Savur İlçesinin hayat kaynağıdır. Çayın geçtiği yerlerdeki kavaklık ve bahçelik, bu su ile sulanmaktadır.

Zerkan Çayı: Mardin İlinin batısında, Erdem Köyü yakınlarından doğan Gümüş Suyu, önce güneydoğuya sonra güneybatıya doğru akar. Kızıltepe'den geçtikten sonra batıya yönelen çay, Akdoğan (Arrade) Köyünün güneyinden Suriye Devleti sınırlarına girer. Söz konusu Akarsu iklim değişikliği ve yağışların azlığı sonucu kuru dere niteliği kazanmış olup, kış aylarında mevsimsel akış göstermektedir.

Çizelge B.12 – Mardin İlinin akarsuları

(DSİ 10. Bölge Müdürlüğü, 2019)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Buğur Çayı	53,65,	53,5	1,201	Büyük Cırcıp Deresi (Fırat Nehri)	
Çağçağ Suyu	103	103	9,770	Fırat Nehri	Sulama, enerji, içme suyu
Zerkan Çayı	62	62	1,490	Fırat Nehri	

İlimiz Nusaybin İlçesinde Çağçağ Suyu üzerinde balık çiftlikleri bulunmaktadır. Kapasiteleri 20-49 ton/yıl arası değişen bu çiftlikler balık yetiştiriciliği yaptıkları gibi bölgenin mesire alanı olması nedeniyle halka restoran hizmeti de vermektedir. Bu çiftliklerde sadece tatlı su alabalığı yetiştirilmektedir.

Benzer şekilde küçük kapasiteli olarak Savur Çayı üzerinde de balık yetiştiriciliği yapılmaktadır.

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlimizde doğal göl bulunmamaktadır. Fakat akarsuların üzerinde yapılmış bir baraj ile 4 adet gölet bulunmaktadır.

Nusaybin İlçesi Çağ Çağ Suyu üzerinde kurulan Çağ Çağ Barajı İlimizde yapılan ilk yapay su

birikintisidir. Nusaybin İlçesine yaklaşık 30 km’lik bir alanda yöre halkının rağbet ettiği bir mesire alanı oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra Regülatör Piknik Sahası mevcut olup, yaklaşık 130 dekarlık bir alandır. Bu piknik sahası Nusaybin halkının sıcak geçen yaz aylarında dinlendikleri alanlardan bir tanesini oluşturmaktadır. Nusaybin ilçesinin can damarını oluşturan Çağ Çağ barajı içme suyu, tarım sulaması ve enerji üretiminde kullanılmaktadır. Ayrıca, Derik İlçesinde Yıldız Gölet’i ve Şerif Baba Gölet’i bulunmaktadır.

Çizelge B.13 – Mardin ilinde mevcut sulama göletleri

(DSİ 10. Bölge Müdürlüğü, 2019)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Yıldız	Toprak dolgu	2 773 000	221	2 273 000	Hayvan İçme Suyu Sulama Suyu Temini
Şerifbaba	Toprak dolgu	1 971 000	92	1 806 000	İçme, Kullanma ve Sulama Suyu Temini

B.1.2. Yeraltı Suları

İlimiz içme suyu ihtiyacı olarak kaynak suları, yeraltı suları ve kısmen yüzeysel sulardan karşılanmaktadır

Çizelge B.14 – Mardin ilinin yeraltı suyu potansiyeli

(DSİ 10. Bölge Müdürlüğü, 2019)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
İçme-Kullanma	-
Sanayi	1,24
Sulama	72,84
Toplam Çekilen Su	74,08

İlimiz Kızıltepe İlçesinin kuzey ve kuzeybatısında 3.000 dekarlık bir alanda yeraltı suyu rezervi bulunmuştur. Bu yeraltı suyu havzasında açılan yaklaşık 3.500 adet derin kuyu ile tarım arazileri sulaması ve içme suyu olarak kullanılmaktadır. İlimizde jeotermal kaynak bulunmamaktadır.

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

İlimizdeki yeraltı su seviyeleri ve yılları aylık ölçümlerine ait değerler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. (DSİ 10. Bölge Müdürlüğü, 2019)

YIL	ORT. STATİK SEVİYE (m)	ORT.DİNAMİK SEVİYE (m)
2013	151	195
2014	113	154
2015	111	205
2016	118	220
2017	141	253
2018	128	201

B.1.3. Denizler

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge B.15 – Mardin ilinde 2018 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yüzey						47-001		DUMLUC A SULAMA GÖLETİ (DERİK)		6,35
YÜZEY						47-003		BEYAZSU (MİDYAT)		6,29
YÜZEY						47-004		ÇAĞÇAĞ REGÜLATÖRÜ (NUSAYBİN)		7,67
YÜZEY						47-005		SAVUR ÇAYI (SAVUR)		3,75
YÜZEY						47-008		ĞURS ÇAYI		17,84
YÜZEY						47-011		SAVUR GENÇİYE		3,33
YÜZEY						47-013		DEREİÇİ		5,52
YÜZEY						47-015		DERDUK		7,99
YÜZEY						47-018		MEKİR		18,515
YÜZEY						47-019		BİLGE		3,68
YÜZEY						47-024		KAYADERE		4,89
YÜZEY						47-025		ARAN		4,48
YÜZEY						47-026		EVREN		6,88
YÜZEY						47-027		AYNEL MEYDAN		6,75

YÜZEY					47-030		AVİNA(S ÜRGÜCÜ)		8,23
YÜZEY					47-031		ÇEMERE Ş(KARAS U)		9,31
YERAL TI					47-007		TURGUT LU KÖYÜ		12,95
YERAL TI					47-012		KOYUNL U		5,35
YERAL TI					47-017		GÜRGÖZ E		6,49
YERAL TI					47-021		BAHÇEB AŞI (YEŞİLLİ)		12,065
YERAL TI					47-022		GÜL MAH. (YEŞİLLİ)		5,31
YERAL TI					47-029		BERNİŞT (BAĞLIC A)		3,365

(Mardin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü; 2019)

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimizde endüstri yoğun olarak Organize Sanayi Bölgesinde bulunmaktadır. Mardin Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü'ne ait Endüstriyel Atıksu Arıtma Tesisi o bölgedeki işletmelerden kaynaklı atıksuların arıtılmasında önemli rol oynamaktadır.

Çizelge B.16 – Mardin ili Organize Sanayi Bölgesi Atıksu Arıtma Tesisi Deşarj Bilgileri (Mardin Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü; 2019)

Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
1200(Aktif) 2. kademe 600	Endüstriyel(Fiziksel, Kimyasal, Biyolojik)	0.806	Mardin Belediyesi Kanalizasyon Şebekesi	37° 15' 40" K 40° 39' 58" 80 D

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde Belediye Başkanlıklarına ait iki adet atıksu arıtma tesisi bulunmakta olup, çevre izin süreçleri devam etmektedir. Ayrıntılar “B.6.1” bölümünde verilmiştir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İldeki toplam tarım alanlarının %44,2'lik (150.000 ha) kısmı sulu tarım arazisi; %52,4'lük (162.783) kısmı ise kuru tarım arazisi olarak kullanılmaktadır. Sulama yapılan alanlarda basınçlı sulama ve salma sulama yöntemleri kullanılmaktadır. (Mardin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü; 2019)

B.3.2.2. Diğer

Dargeçit ilçesi saray mahallesi sınırları içinde kısmetli yolu üzeri ,Ömerli ilçesi yeni mahalle sınırları, Midyat ilçesi ışıklar mahallesi Cizre caddesi üzerinde vahşi depolama sahaları bulunmaktadır. Döküm yapılan alanlar yer üstü ve yer altı kaynaklarına uzaktır.

Aşağıda tabloda gösterilen vahşi depolama sahaları, yerüstü ve yer altı sularını etkileme durumları olmadığından etkilenen su kaynakları belirtilememiştir.

İlimizde 2018 Yılı Vahşi Depolama Sahaları	
Belediye	Mevki
Derik	Zeytinpınar 529/1
Mazıdağı	Gündoğan 360/184
Dargeçit	Saray/441/1,441/2 440/63
Midyat	Işıklar380/120A
Ömerli	Yeni Mah 124/18
Savur	Gazi Mah.101/1

B.4. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

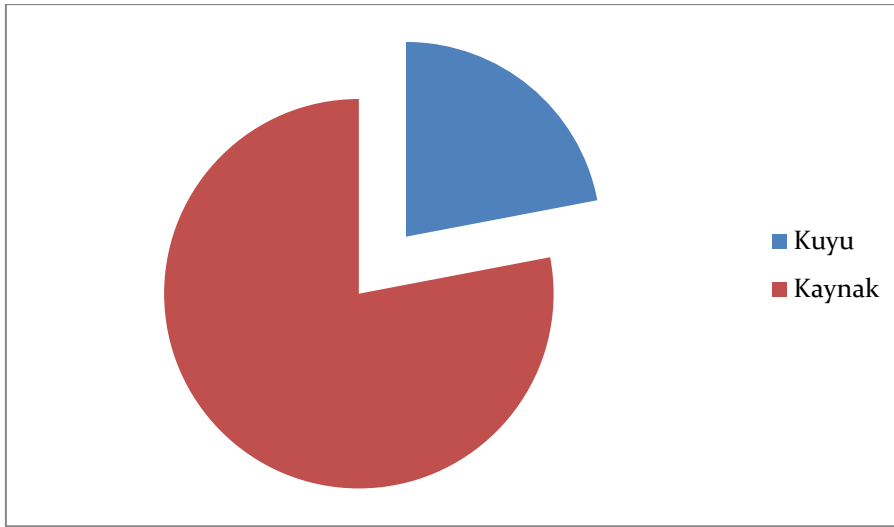
B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığından resmi yazı ile talep edilen veriler, ilgili Kurum tarafından sunulmamıştır. 2018 Yılı Çevre Durum Raporundaki veriler aşağıya çıkartılmıştır.

İlimizde kentsel su temini için çekilen suyun kaynağının % 32.84'(23.431.248 m³) ünü kuyu ve %67.16(47.934.720 m³)'sını kaynak suyu oluşturmaktadır.

Grafik B.4 – Mardin ilinde 2018 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Marsu Genel Müdürlüğü, 2018)

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Koyunlu ve Sultan köy sahalarında açılmış sondaj kuyularından şehir merkezine su iletilmektedir. İlde içmesuyu arıtma tesisi bulunmamaktadır. (DSİ 10. Bölge Müdürlüğü,2019)

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Kentin içmesuyu ihtiyacı Beyazsu Kaynağından sağlanmaktadır. Kaynaktan Mardin Merkez için tahsis edilen su miktarı 450 l/sn (14,2 hm³/yıl) dir. DSİ tarafından 18.11.2016 tarihinde kaynak debisi 4117 l/s olarak ölçülmüştür. (DSİ 10. Bölge Müdürlüğü,2019)

B.5.2. Sulama

İldeki toplam tarım alanlarının %44,2'lik (150.000 ha) kısmı sulu tarım arazisi; %52,4'lük (162.783) kısmı ise kuru tarım arazisi olarak kullanılmaktadır. Sulama yapılan alanlarda basınçlı sulama ve salma sulama yöntemleri kullanılmaktadır. (Mardin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü; 2019)

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İldeki toplam tarım alanlarının %44,2'lik (150.000 ha) kısmı sulu tarım arazisi; %52,4'lük (162.783) kısmı ise kuru tarım arazisi olarak kullanılmaktadır. Sulama yapılan alanlarda basınçlı sulama ve salma sulama yöntemleri kullanılmaktadır.

İlimizde kuyu durumu; Kuyu derinliği 145-467 m
Kuyu debisi 3-20 lt/sn
(Mardin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü; 2019)

B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

2007 yılından günümüze kadar yapılan desteklemeler neticesinde, yapılan incelemeler sonucu tarım arazilerimizin 15.387 ha'lık kısmı Damlama sulama ile sulanmaktadır. 2018 yılında ise tespit edilen damlama sulama kullanılan alan miktarı 8,207 hektardır. Aynı şekilde sulama desteklemeleri ile 2007'den 2019 yılına kadar yağmurlama sulama ile sulanması yapılan tarım arazilerimizin toplam kapasitesi 2,645 hektardır. 2018 yılında ise yağmurlama sulama sistemi ile sulaması yapılan tarım arazileri miktarı 0,315 hektardır. (Mardin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü; 2019)

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

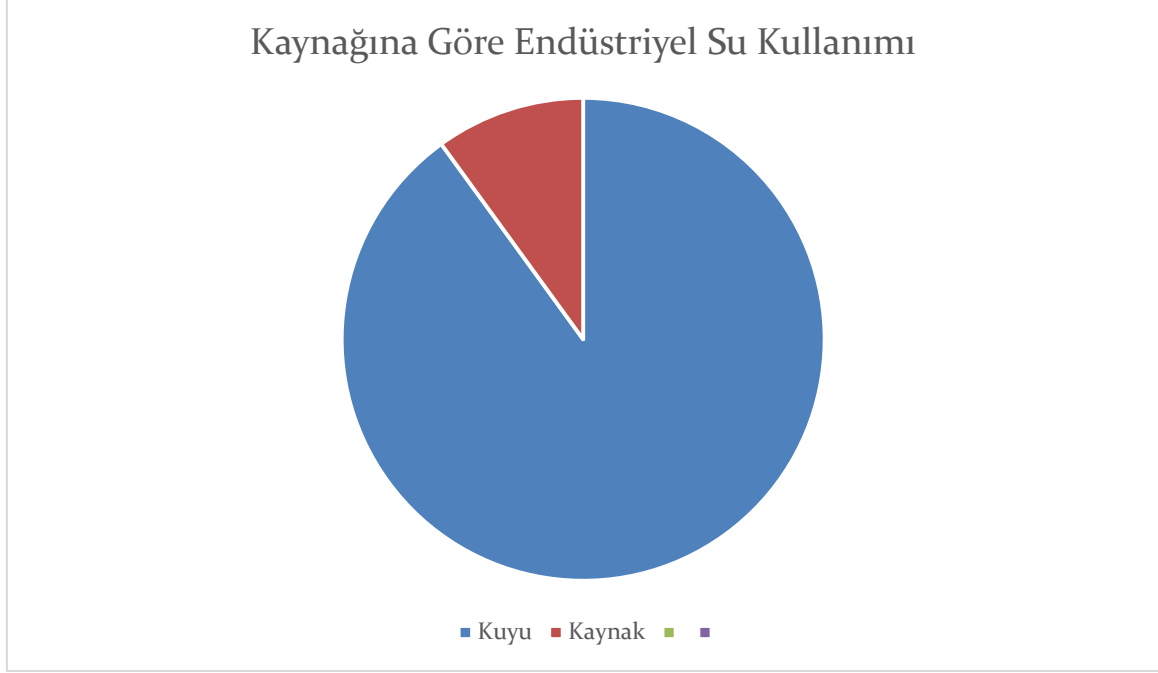
Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve DSİ 10. Bölge Müdürlüğünden resmi yazı ile talep edilen veriler, ilgili Kurumlar tarafından üretilmemiştir. 2018 Yılı Çevre Durum Raporundaki veriler aşağıya çıkartılmıştır.

2018 yılında endüstriyel faaliyetler için temin edilen suyun %90'ı kuyulardan %10'luk kısmı da kaynaklardan elde edilmektedir. (Marsu Genel Müdürlüğü, 2018)

Çizelge B.1 – Mardin ili 2018 Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı

(Marsu Genel Müdürlüğü, 2018)

Kuyu	%90
Kaynak	%10

Grafik B.5 – Mardin ilinde 2018 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı
(Marsu Genel Müdürlüğü, 2018)

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Mardin ilinde su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulan hidroelektrik santralleri, kapasiteleri ve özellikleri tabloda belirtilmiştir.

Sıra No	Proje Adı/Regülatör Adı	Su kaynağı	Kuruluş amacı	Kurulu Güç (MW)	Toplam Enerji (GWh/yıl)	İşletmeye açıldığı yıl
1	Çağ-Çağ Reg. Ve HES	Çağ-Çağ Deresi	Enerji	4.8	19.00	
2	İlisu Barajı ve HES	Dicle	Enerji	1200	4,120.00	inşaat halinde

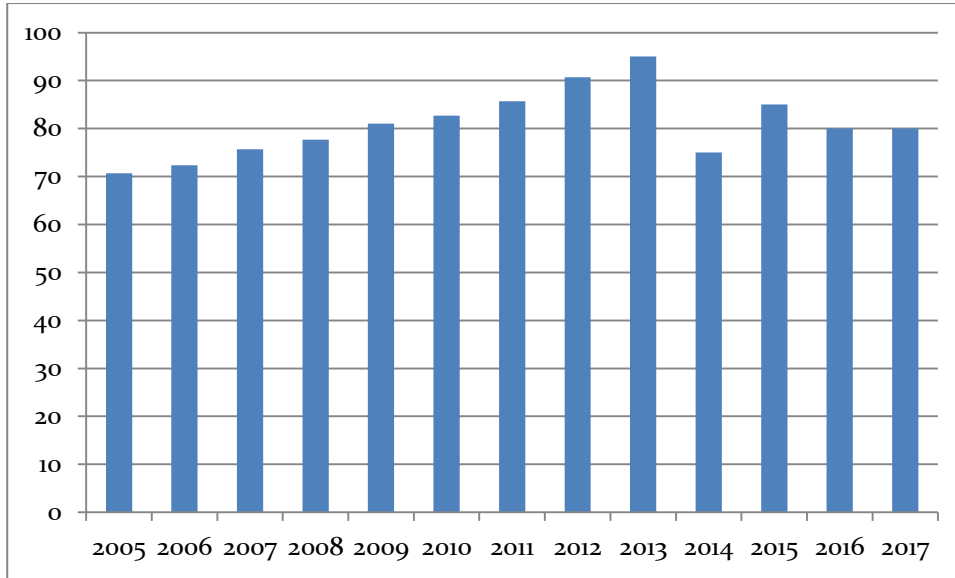
B.5.5. Rekreatyonel Su Kullanımı

Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığından resmi yazı ile talep edilen veriler, ilgili Kurum tarafından sunulmamıştır.

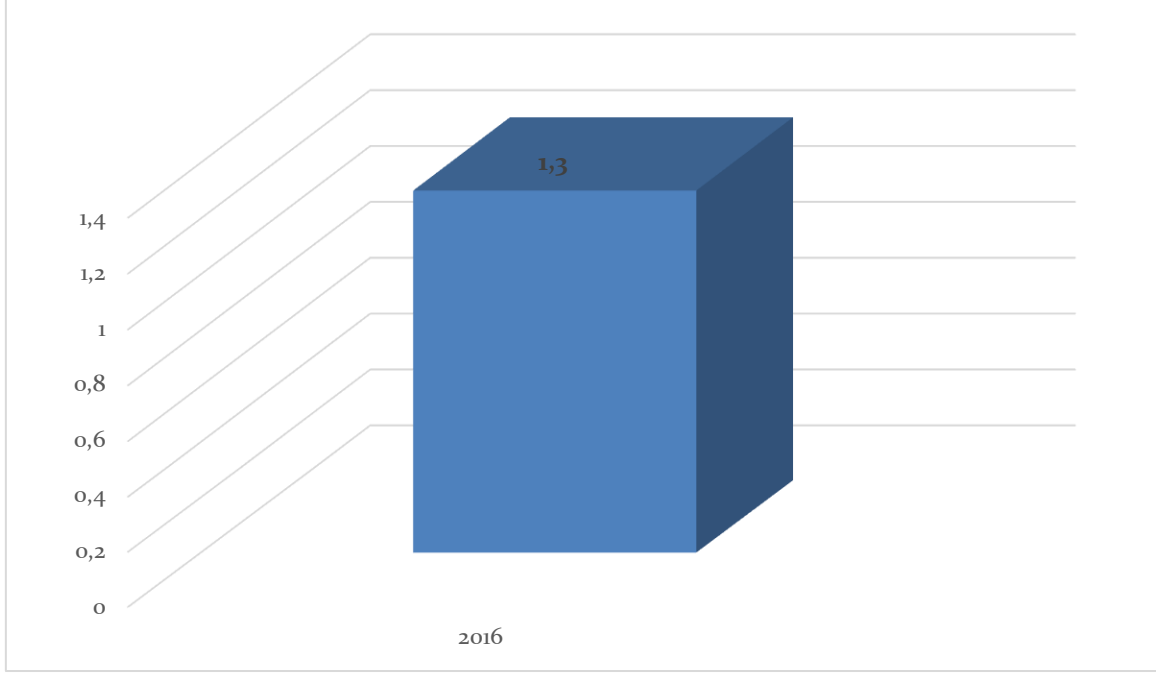
B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

İlimizde Belediye Başkanlıklarına ait iki adet atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. Büyükşehir Belediye Başkanlığı yönetiminde Artuklu İlçesinde kurulan iki adet arıtma tesisi inşaatı tamamlanmış, deneme faaliyetlerinden bulunulmuş ancak çevre izin süreçleri devam etmektedir. Bu iki tesis Artuklu ve Kızıltepe İlçelerimizin atıksuyunun arıtımını gerçekleştirecektir.

Grafik B.6 – Mardin ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı
(TUİK, 2019; Ayrıca 2018 yılına ait veri üretilmediği bilgisine ulaşıldı)

Grafik B.7 – Mardin ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı

(<http://www.tuik.gov.tr/>, 2019; Erişim tarihi 10/04/2019 ; 2016 yılı öncesi ve sonrası verisine ulaşılamadı)

Çizelge B.17 – Mardin ilinde 2018 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Mardin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çevre Yönetimi ve Çevre Denetimi Şb. Md. ; 2019)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Atıksu Arıtma Tesisi(AAT) Adı	Kapasitesi	Sais Kabini Durumu (var/yok)	Arıtma türü	AAT Çamuru Miktarı	Deşarj Ortamı
Artuklu	BAĞLI	MARSU Güney (Kızıltepe) AAT ve Kuzey(Yeşilli) AAT		yok	Biyolojik	-	
Büyükşehir	VAR	MARSU Güney (Kızıltepe) AAT ve MARSU Kuzey(Yeşilli) AAT		yok		-	
Dargeçit	ATIL	MARSU Dargeçit AAT		yok	Biyolojik	-	
Derik	YOK			yok		-	
Kızıltepe	VAR	MARSU Güney (Kızıltepe) AAT	64749	var	Biyolojik	-	Zergan Deresi
Kızıltepe	İNŞAATI YARIM KALDI	MARSU Şenyurt AAT		yok	Biyolojik	-	Zergan Deresi
Mazıdağı	YOK			yok		-	

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Midyat	İNŞAATI YARIM KALDI	MARSU Acırlı AAT		yok	Biyolojik	-	
Midyat	İNŞAATI YARIM KALDI	MARSU Çavuşlu AAT		yok	Biyolojik	-	
Midyat	İNŞAATI YARIM KALDI	MARSU Gelinkaya AAT		yok	Biyolojik	-	
Midyat	İNŞAATI YARIM KALDI	MARSU Söğütlü AAT		yok	Biyolojik	-	
Midyat	İNŞAATI YARIM KALDI	MARSU Şenköy AAT		yok	Biyolojik	-	
Midyat	İNŞAATI YARIM KALDI	MARSU Yolbaşı AAT		yok	Biyolojik	-	
Midyat	YOK			yok		-	
Nusaybin	YOK			yok		-	
Ömerli	İNŞAATI YARIM KALDI	MARSU Ömerli AAT		yok	Biyolojik	-	
Savur	VAR	MARSU Savur AAT	1500	yok	Biyolojik	-	
Savur	VAR	MARSU Sürgücü AAT	900	yok	Biyolojik	-	

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Yeşilli	VAR	MARSU Kuzey(Yeşilli) AAT	12150	var	Biyolojik (Uzun Havalandırılmalı Aktif Çamur)	-	Bülbül Deresi
---------	------------	-----------------------------	-------	-----	---	---	---------------

*03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

İlimizde Mardin Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü'ne ait bir adet Endüstriyel Atıksu Arıtma Tesisi bulunmaktadır.

Çizelge B.18 – Mardin ilinde 2018 yılı OSB’lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu (Mardin Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü, 2019)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları	Arıtma Çamuru Analizi	Arıtma Çamuru Yönetimi	Arıtma Çamuru Bertaraf Yöntemi
Mardin Organize Sanayi Bölgesi	Faal	1200(1.Kademe-aktif) 2. Kademe-600	Endüstriyel	0.8	Mardin Belediyesi Kanalizasyon Şebekesi	37° 15' 40" K 40° 39' 58" 80 D Zemin kotu 566m.	Mevcut (Tehlikesiz Sınıfta)	Mevcut	Düzenli Depolama

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

İlimiz Yeşilli İlçesi Zeytinli Köyü mevkiinde Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi bulunmaktadır. Tesiste sızıntı suyu toplama havuzu bulunmaktadır.

Şekil 1 Mardin ilinde bulunan Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

İlimizde Hazır Beton Santralleri başta olmak üzere Endüstriyel faaliyette bulunan işletmeler Prosesten kaynaklı atıksularını tekrar kullanmak için Üniversitelerin Çevre Mühendisleri Bölümlerinde hazırlamış oldukları Teknik Uygunluk Raporlarını Müdürlüğümüze sunmaktadır. Yapılan inceleme neticesinde Raporun uygun bulunması halinde, İşletmeler prosesten kaynaklı atıksularını yeniden kullanabilmektedirler.

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında ilimizde yapılmış envanter çalışmasına ulaşılamamıştır.

2018 yılı için noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin onay bekleyen veya onaylanan faaliyet ön bilgi formu olmamıştır.

Çizelge B.19 - Mardin ilinde 2018 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler

(Mardin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

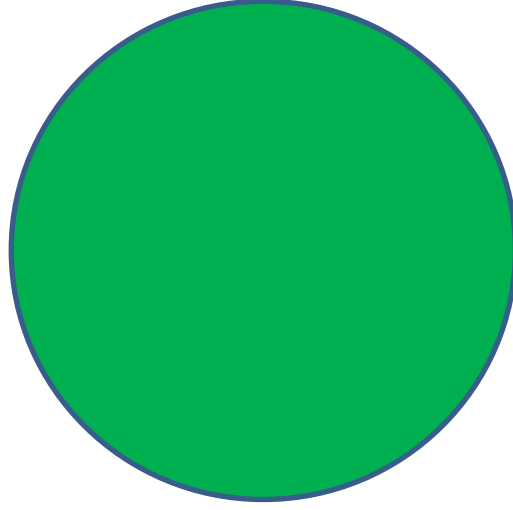
Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda kullanılan temizleme faaliyetleri ve yöntemleri
		Var	Yok	
1.				

Envanter verisine ulaşılamamıştır.

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı

Arıtma çamurlarının toprakta kullanımında gerekli tedbirlerin alınması esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” (EKAÇTKDY) kapsamında çalışmalar yapılmakta fakat herhangi bir başvuru bulunmamaktadır. İlimizde belediyelere ait faaliyette olan atık su arıtma tesisi bulunmamakta olup, sanayi kuruluşlarına ait atık su arıtma tesislerinde oluşan arıtma çamurları yakma lisansına sahip Mardin Çimento San. A.Ş.’de ek yakıt olarak kullanılmakta veya Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi’ne gönderilerek bertaraf edilmektedir.

MARDİN OSB A.A.T ARITMA ÇAMURU YÖNETİMİ

100%
BELEDİYE ÇÖP ALANINA DÖKÜLEN

2018 YILINDA SANAYİDEN KAYNAKLANAN ARITMA ÇAMURUNUN YÖNETİMİ

Grafik B.8 – Mardin ilinde 2018 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi

(Mardin Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü, 2019)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

Bu kapsamda herhangi bir çalışma olmadığı bildirilmiştir.

(Mardin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü; 2019)

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlde kullanılan gübre (bitki besin maddesi bazında), pestisit miktarları ve bunların çeşitlerinden söz edilmesi istenilen, Çizelge B.20, Çizelge B.21, Çizelge B.22 kısımlarını doldurmak için gerekli bilgiler İl Müdürlüğümüz tarafından henüz toplanılmamıştır, gerekli bilgilerin bir araya getirilmesi çalışmaları halen devam etmektedir.

Çizelge B.20 – Mardin ilinde 2018 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(Mardin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü;2019) Resmi yazı ile talebimize rağmen veri üretilmemiştir.

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot		
Fosfor		
Potas		
TOPLAM		

Çizelge B.21 – Mardin ilinde 2018 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(Mardin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü;2019 Resmi yazı ile talep edilmiş ancak veri üretilmemiştir.)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler Herbisitler Fungisitler Rodentisitler Nematositler Akarisitler Kışlık ve Yazlık Yağlar			
TOPLAM			

(Mardin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü;2019) Resmi yazı ile talebimize rağmen veri üretilmemiştir.

Çizelge B.22 - Mardin ilinde 2018 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları

(Mardin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü;2019) Resmi yazı ile talebimize rağmen veri üretilmemiştir.

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Tüm tablolar incelendiğinde ilimizdeki birçok konudaki mevcut durum gözlenebilmektedir. Kanalizasyon hizmetleri ile ilgili bilgiler, Organize Sanayi bölgesindeki atık su ile ilgili mevcut durum, atık su arıtma tesislerinin sayısı ve hizmet verme imkanı, içme-kullanma suyu oranları, tarımsal göstergeler gibi başlıklar hakkında verilere ulaşılabilmektedir.

Katı Atık Düzenli Depolama Tesisinin mesafesinin uzak olması, bir çok belediyenin ulaşım ve makine-ekipman sıkıntısı yaşaması gibi sebeplerden ötürü bazı belediyelerde vahşi depolama yapıldığı gözlenmektedir

Kaynaklar

- (x) DSİ 10. Bölge Müdürlüğü
- (x) Mardin Büyükşehir ve İlçe Belediye Başkanlıkları
- (x) Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- (x) Mardin Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü

C. ATIK

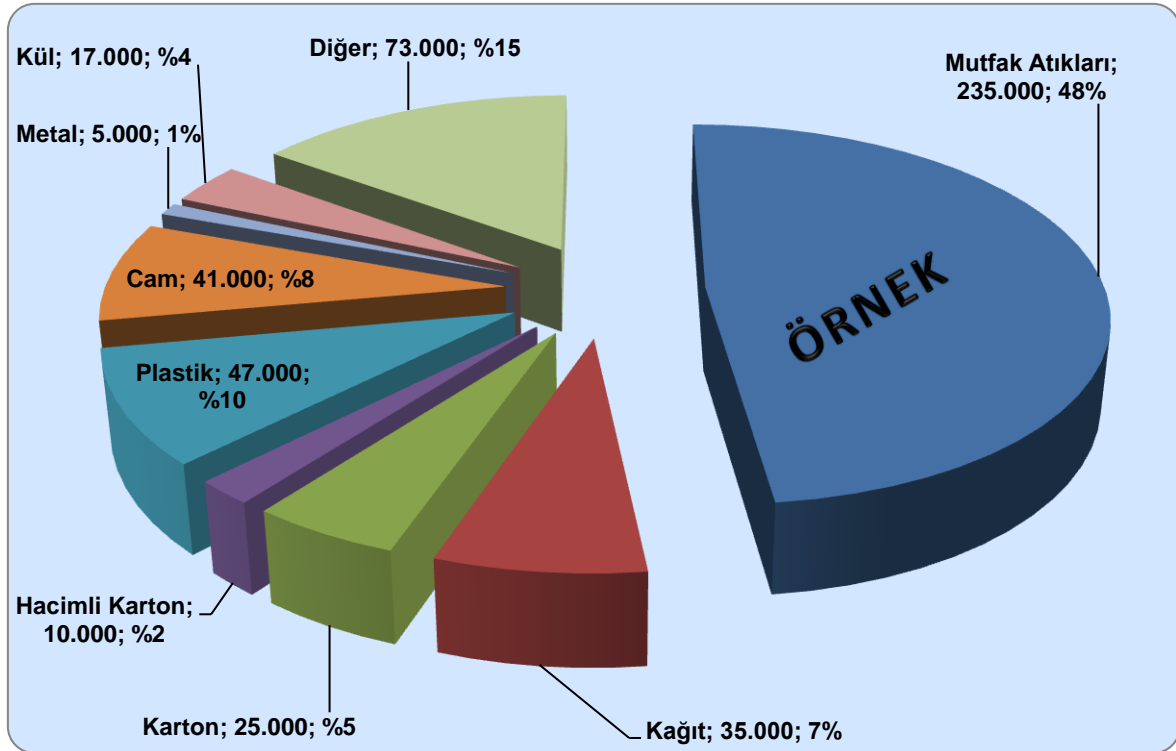
İlimiz Yeşilli İlçesi Zeytinli Köyü mevkiinde Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi bulunmaktadır. Söz konusu tesisin projesi 773.026 kişi ve 175 ton/yıl atık miktarına göre tasarlanmış olup, proje için tahsis edilen alanın yaklaşık 60 ha'lık kısmında 3 (üç) lot halinde (54.790 m² + 77.227 m² + 75.644 m²) planlanmıştır.

İlimizde Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi'ne olan mesafenin uzak olması ve Belediyelerin araç-ekipman, maddi yetersizlikleri ve atık aktarma istasyonunun yetersiz olması nedeniyle bazı İlçe Belediyeleri tarafından vahşi depolama yapılmaktadır.

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

Mardin il sınırları içerisinde Yeşilli ilçesi Zeytinli mevkinin de katı atık düzenli depolama tesisimiz bulunmaktadır. Kızıltepe, Nusaybin, Artuklu ve Yeşilli ilçelerimizde gelen atıklar düzenli depolama tesisimizde 2018 yılında 131.840 ton/yıl bertaraf edilmiştir. Kızıltepe, Nusaybin ve Artuklu ilçelerimizde katı atık transfer istasyonları bulunmakta ve faal olarak çalışmaktadır. Derik, Mazıdağı ve Savur ilçelerimizde katı atık transfer istasyonları yapımı bitirilmiş olup faaliyete alınacaktır. Midyat, Ömerli ve Dargeçit ilçelerimizde vahşi depolama yapılmakta olup katı atık transfer istasyonları yapılması için gerekli projelendirme ve fizibilite çalışmaları bitirilmiştir.

İlde katı atık kompozisyonu ile ilgili bilgi mevcut olmadığı için Grafik C.11 oluşturulmamıştır.

Grafik C.9 - Mardin ilinde katı atık kompozisyonu(veri üretilmemiştir)

(Mardin Büyükşehir Belediyesi,2019)

İlgili kurumdan resmi yazı ile talep edilen veriler ilgili kurum tarafından sunulmamıştır.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

“Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında çalışmalar yapılmaktadır. Kızıltepe, Nusaybin, Artuklu ve Derik ilçelerimizde hafriyat döküm sahaları belirlenmiş olup 34.806 m³/yıl hafriyat bertaraf edilmiştir.

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

Sıfır atık kapsamında Artuklu, Nusaybin, Kızıltepe, Ömerli ve Midyat ilçelerimizde birer adet mobil 1.sınıf atık getirme merkezleri bırakılmıştır.

C.3.1. Eğitimler

Sıfır Atık Yönetimi kapsamında eğitim ve farkındalık çalışmalar ile atık önleme kapsamında çalışmalar 10 ilçemizdeki okullara eğitim çalışmaları yapılmıştır.

Çizelge C.24 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler

(Mardin Büyükşehir Belediyesi,2019)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	-	-
Öğrenci	10	2100

Grafik C.10 – Mardin Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı

(Mardin Büyükşehir Belediyesi,2019)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

İldeki Atık Getirme Merkezleri ilişkin bilgiler verilerek Çizelge C.25 doldurulmalıdır.

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.25 – 2018 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri
(Mardin Büyükşehir Belediyesi,2019)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Belediye/AVM/OSB/Üniversite/Site/havaalanı	İlçesi	Toplanan Atık Türü Sayısı	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM Belediye			
2. Sınıf AGM AVM			
3. Sınıf AGMOSB, Üniversite, Site, havaalanı			
Mobil Atık Getirme MerkeziBelediye	Artuklu,Midyat, Nusaybin,Kızıltepe ve Ömerli	7	AEEE, Bitkisel Atık Yağ, Ambalaj, Pil, Tekstil,Plastik

C.3.3. Atık Miktarları

İlde toplanan atık miktarlarına ilişkin bilgiler Çizelge C.26'ya doldurulmuş ve yıl bazlı karşılaştırma grafiği Grafik C.13 hazırlanmıştır.

Çizelge C.26 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Kaynak, Yıl)

	İlçe	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton (15 01 01, 15 01 05, 20 01 01)		339.600
Plastik (15 01 02, 15 01 05, 17 02 03, 20 01 39)		83.400
Metal (15 01 04, 17 04 07, 20 01 40)		15.360
Cam (15 01 07, 17 02 02, 20 01 02)		73.200
Ahşap (15 01 03, 17 02 01, 20 01 38)		
Tekstil (15 01 09, 20 01 10, 20 01 11)		
Pil(16 06 01*)		
Akü (16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05, 20 01 33*, 20 01 34)		
Toner-Kartuş (08 03 17*, 20 01 27*)		
Aydınlatma (20 01 21*)		
Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36, 16 02 13*, 16 02 14*, 09 01 10, 09 01 11, 09 01 12)		
İlaçlar (20 01 31*, 18 01 08*, 18 02 07*, 20 01 32)		
Bitkisel atık yağ (20 01 25, 20 01 26*)		
Hacimli atıklar (20 03 07)		
Araç bakım/onarım(16 01 03, 16 01 07*)		
Tehlikeli atık (20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 27*, 20 01 29*, 20 01 37*)		
Organik atık		
Karışık (plastik, kağıt, cam, metal)		
TOPLAM		

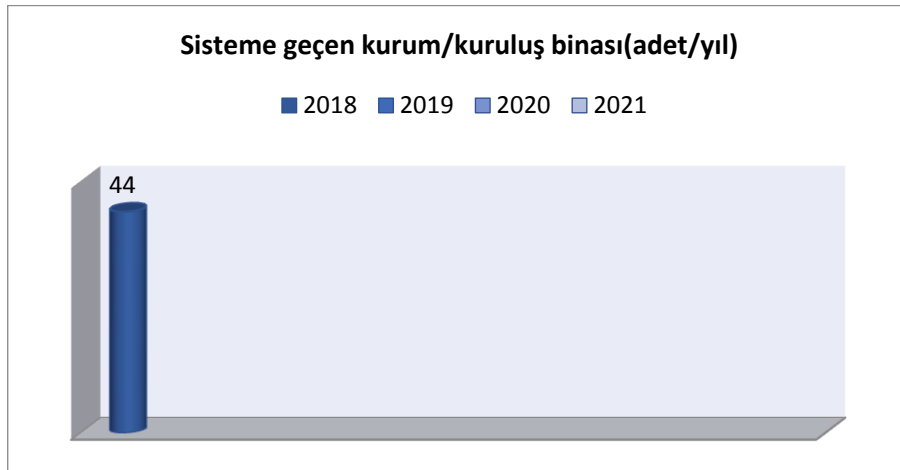
Grafik C.11 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Mardin Büyükşehir Belediyesi-ÇEVSAN Geri Dönüşüm,2018)

C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

İlde sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluşlara ilişkin Çizelge C.27 doldurulur. Karşılaştırma grafiği (Grafik C.14) yapılmalıdır. Yıl bazlı ilerleme grafiği yapılmalıdır.

Çizelge C.27 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı
(Kaynak, Yıl)

Hedef Kitle	Toplam Kurum Sayı	Sisteme Geçen Kurum	%
Belediye Geneli	10	2	20
Belediye Hizmet Binası			-
Okul	1487	5	0,34
Kurum/kuruluş		35	-
AVM	2	-	0
Otel	20	2	10
Hastane	11	-	0
Sanayi			
Diğer			

Grafik C.12 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

C.3.5. Ekipman

İlgili kurumdan resmi yazı ile talep edilen veriler ilgili kurum tarafından sunulmamıştır.

Çizelge C.28 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar(veri üretilememiştir)

(Mardin Büyükşehir Belediyesi,2019)

Kurumlardaki Kumbara Sayısı	Kurumlardaki Konteyner Sayısı	Belediye Genelindeki Konteyner Sayısı

C.3.6. Kompost

İlgili kurumdan resmi yazı ile talep edilen veriler ilgili kurum tarafından sunulmamıştır.

Çizelge C.29 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri(veri üretilememiştir)

(Mardin Büyükşehir Belediyesi,2019)

	Kompost Tesisi Sayısı	Toplam Kapasitesi	Yıllık Üretilen Kompost Miktarı (kg)
Belediye Geneli			
Kurum/Kuruluşlar			

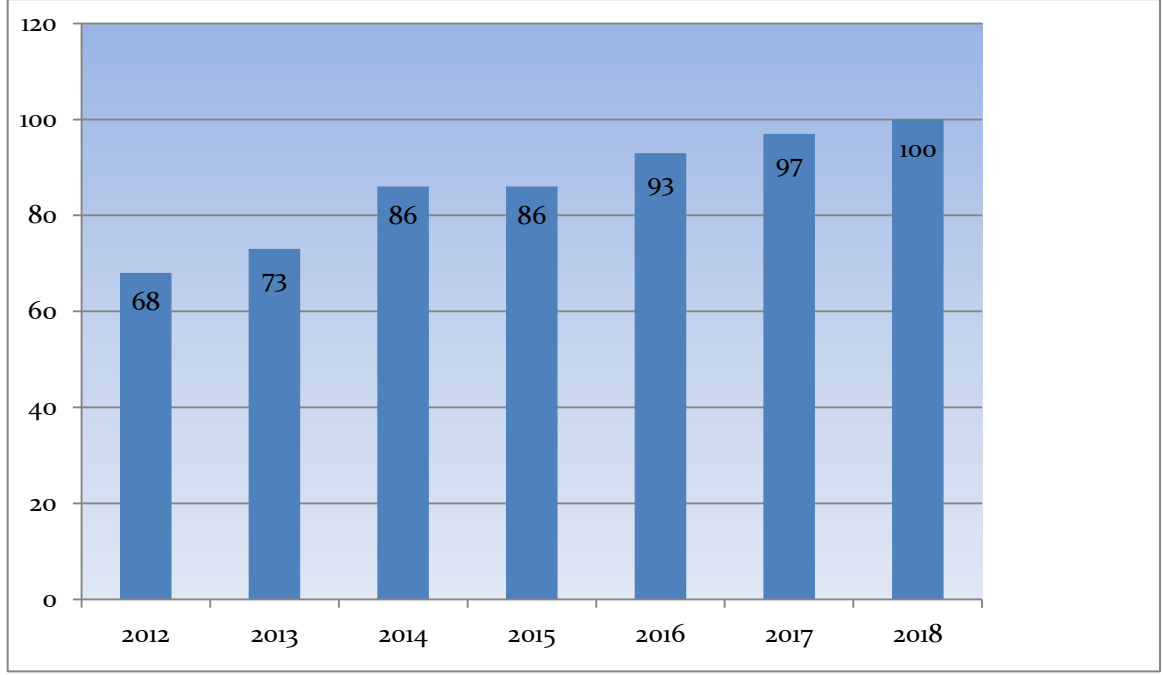
C.4. Ambalaj Atıkları

İlimizde Ambalaj Atıkları Kontrolü Yönetmeliği kapsamında bulunan işletmelerden 100 adet piyasaya süren, 3 adet ambalaj üreticisi ve piyasaya süren, 2 adet lisanslı toplama-ayırma ve 3 adet geri dönüşüm tesisi Bakanlığımız Atık Ambalaj Sistemine kayıtlıdır.

Çizelge C.30 – Mardin ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları (Ambalaj Bilgi Sistemi, Nisan 2019)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	0	0
Metal	0	0
Kompozit	0	0
Kağıt Karton	0	0
Cam	0	0
Ahşap	0	0
Karışık	16.700 kg	0
Toplam		

İlimizde; Artuklu, Derik, Kızıltepe, Midyat, Nusaybin, Savur İlçe Belediye Başkanlıklarına ait (6 adet) Bakanlığımızca onaylanmış Ambalaj Atıkları Yönetim Planı bulunmaktadır.

Grafik C.13 – Yıl bazında Mardin ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2019)

Çizelge C.31 - 2018 yılında Mardin ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Ambalaj Bilgi Sistemi, Nisan 2019)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Satış Noktaları Hariç)	100
Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Sadece Satış Noktaları)	-
Ambalaj Üreticisi Sayısı	3
Tedarikçi Sayısı	1

Çizelge C.32- 2018 yılında Mardin ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2019)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesis (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
	1		1

Çizelge C.33 - 2018 yılında Mardin ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2019)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
2							

Çizelge C.34 – 2018 yılında Mardin ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı durumu

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2019)

Belediye Adı	Nüfusu	AAYP Durumu (Var-Yok)	AAYP Onay Tarihi	AAYP'ye Dahil Olan TAT Firmaları	AAYP'ye Dahil Olan Yetkilendirilmiş Kuruluşlar
Artuklu	151.350	Var	13.10.2016	Çevsan	Tükçev
Derik	61.320	Var	21.03.2018	Çevsan	Tükçev
Kızıltepe	232.628	Var	12.12.2018	Çevsan	Tükçev
Midyat	105.252	Var	12.01.2018	Haşimoğlu	-
Nusaybin	116.068	var	12.12.2018	Çevsan	Tükçev
Savur	29.026	Var	12.01.2018	Çevsan	Tükçev

Çizelge C.35 - 2018 yılında Mardin ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum(veri üretilenmemiştir)

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Sahibi	Kurucu Türü (Belediye-AVM-OSB-Havalimanı-Satış Noktası vd.)	Adresi	İzin/Onay tarihi	Atık Grupları
1. Sınıf AGM					
2. Sınıf AGM					
3. Sınıf AGM					

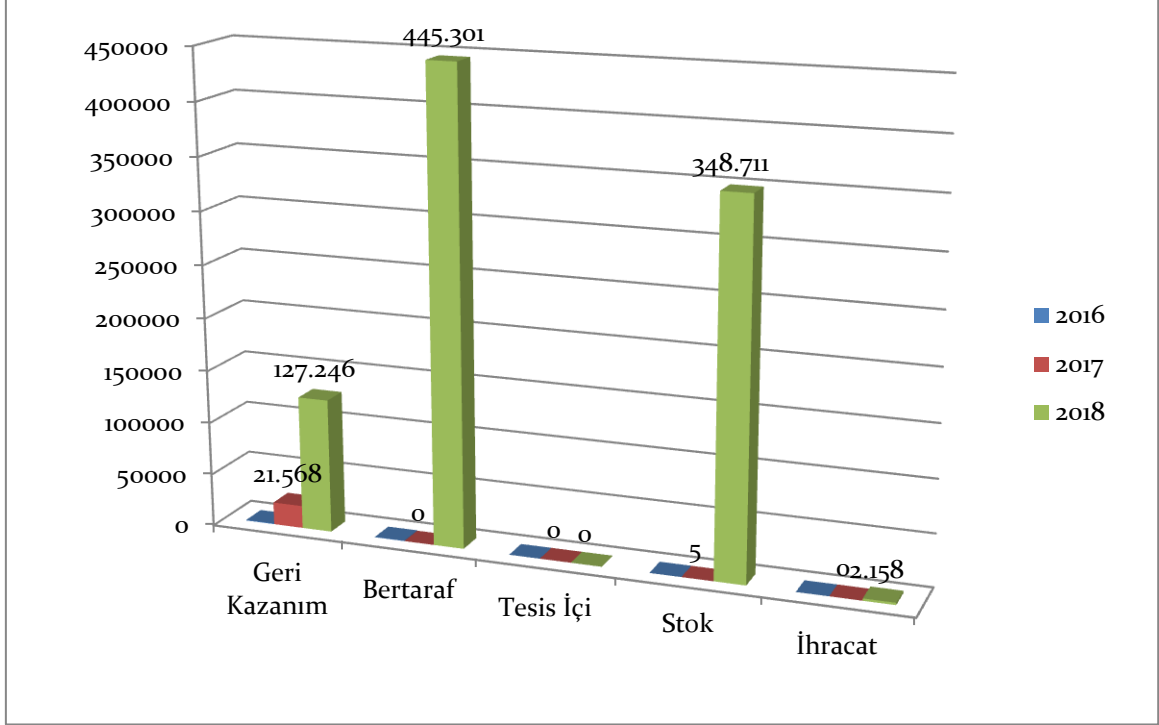
İl de Atık Getirme Merkezi bulunmamaktadır.

C.5. Tehlikeli Atıklar

İlimizde sanayinin fazla gelişmiş olmaması nedeniyle sanayi tesislerinin meydana getirdiği tehlikeli atıklar konusu yeterince dikkate alınmamış olmakla beraber 2018 yılında oluşan tehlikeli atık miktarı 923.416 ton/yıl'dır. İlimizde tehlikeli atıkların bertarafı konusunda faaliyet gösteren tesis bulunmamakla birlikte; Mardin Çimento San. A.Ş. bazı atıkların yakılmasıyla ilgili yakma lisansına, Haşimoğlu Metal Hurda Geri Dönüşüm tesisi de

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

tehlikeli atıkların geri kazanımı lisansına sahiptir. Oluşabilecek diğer tehlikeli atıklar atık üreticileri tarafından lisanslı tesislere teslim edilmektedir. 2018 yılında oluşan tehlikeli atıkların tamamına yakını geri kazanıma gönderilmiştir.

Grafik C.14 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi

(Atık Yönetim Uygulaması, Nisan 2019)

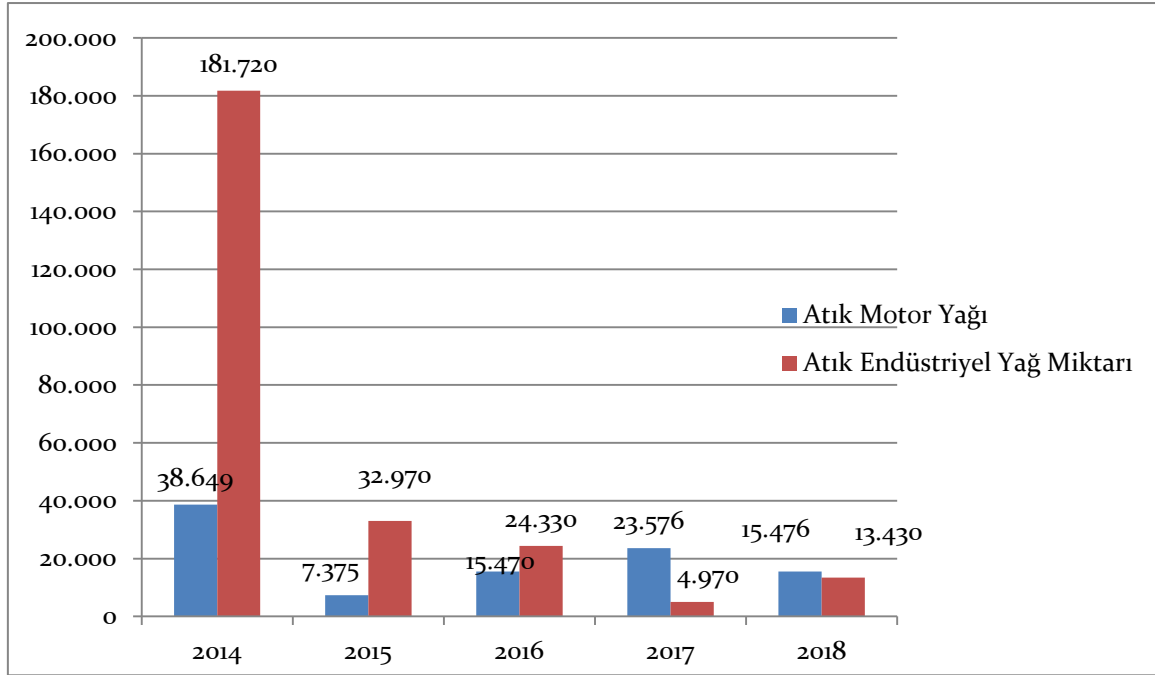
Çizelge C.36 - Mardin ilinde 2018 yılında atık işleme ve miktarı

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ KODU (R/D)	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	GERİ KAZANIM	13.040
R4	GERİ KAZANIM	15.000
R12	GERİ KAZANIM	400.394
R5	GERİ KAZANIM	19.200
R9	GERİ KAZANIM	27.860
R13	GERİ KAZANIM	4.238
D5	GERİ KAZANIM	6
D9	GERİ KAZANIM	450.476

C.6. Atık Madeni Yağlar

İlimizde atık yağların geri dönüşümü konusunda lisanslı Öz Baday Petrol Ürn. İnş. Nak. Tar. San. Tic. Ltd. Şti. (OSB) işletmesi faaliyet göstermektedir. Ancak söz konusu tesisi 2014 yılı içerisinde faaliyetine ara vermiştir. İlimizde 8 araca atık yağ taşıma lisansı verilmiştir. Özellikle servislerden kaynaklanan bu atıklar Atık Motor Yağları 15.476 kg/yıl ve Atık Endüstriyel Yağ Miktarı 13.430 kg/yıl miktarında oluşmakta olup lisanslı geri kazanım firmalarınca bertaraf edilmektedir.

Grafik C.15 – Yıllar itibariyle Mardin ilinde atık madeni yağ toplama miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması, Nisan 2019)

* Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*
Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge C.37 – Mardin ilinde 2018 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Geri kazanım* (ton)	Nihai bertaraf (ton)	İhracat (ton)	Stok (ton)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (ton)
26.748	0	2.158	0	0

*Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Geçici depolama alanında depolanan atık akümülatörler İlimiz sınırları dışında oluşan atık akümülatörlerdir. İlimizde oluşan atık akümülatör genellikle depozitolu olduğundan dolayı yetkili servislere verilmektedir

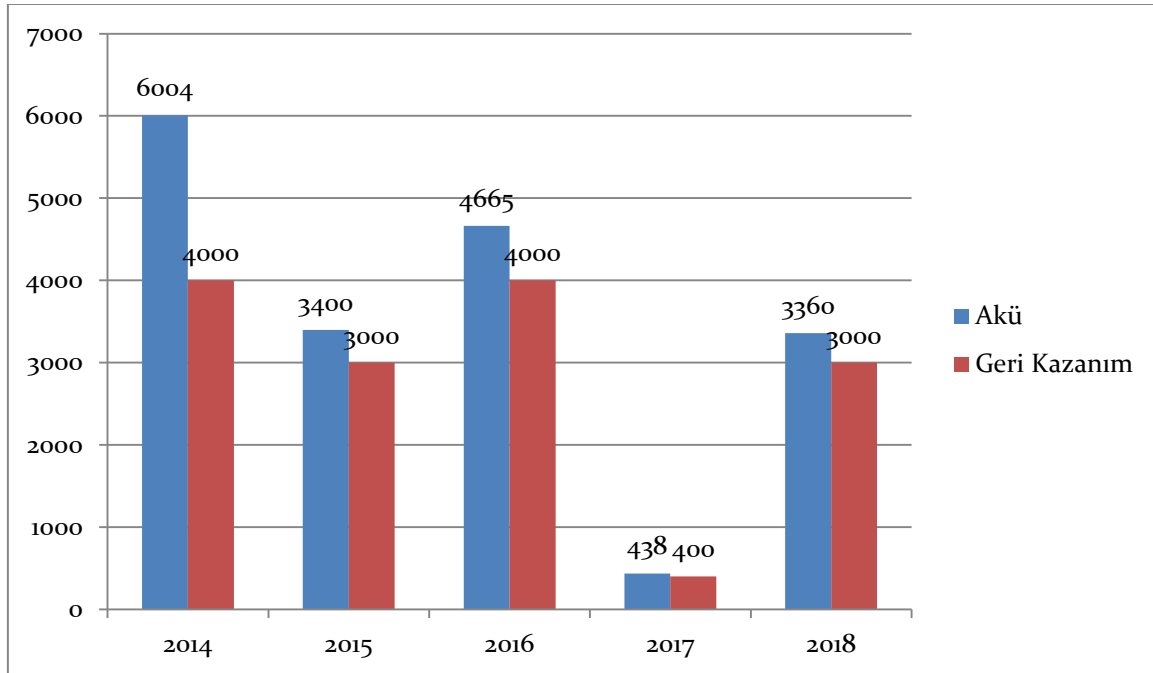
Çizelge C.38 –Mardin ilinde 2018 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER						
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
2		0			0	

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Grafik C.16 – Mardin ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (ton)

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Çizelge C.39 –Mardin ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

2014	2015	2016	2017	2018
6.004	3.400	4.665	438	3.360

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.40 – Mardin ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

2014	2015	2016	2017	2018
0	0	0	257	0

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

İlimizde bitkisel atık yağların taşınması, geçici depolanması, bertaraf veya geri kazanımı konusunda lisanslı işletme bulunmamaktadır. Atık üreticileri tarafından diğer İllerde bulunan lisanslı tesislere teslim edilmektedir. Bu nedenle ilgili Çizelge ve Grafik oluşturulamamıştır.

Çizelge C.41 – Mardin ilinde 2018 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis ¹		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartma Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
		32874 kg			

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

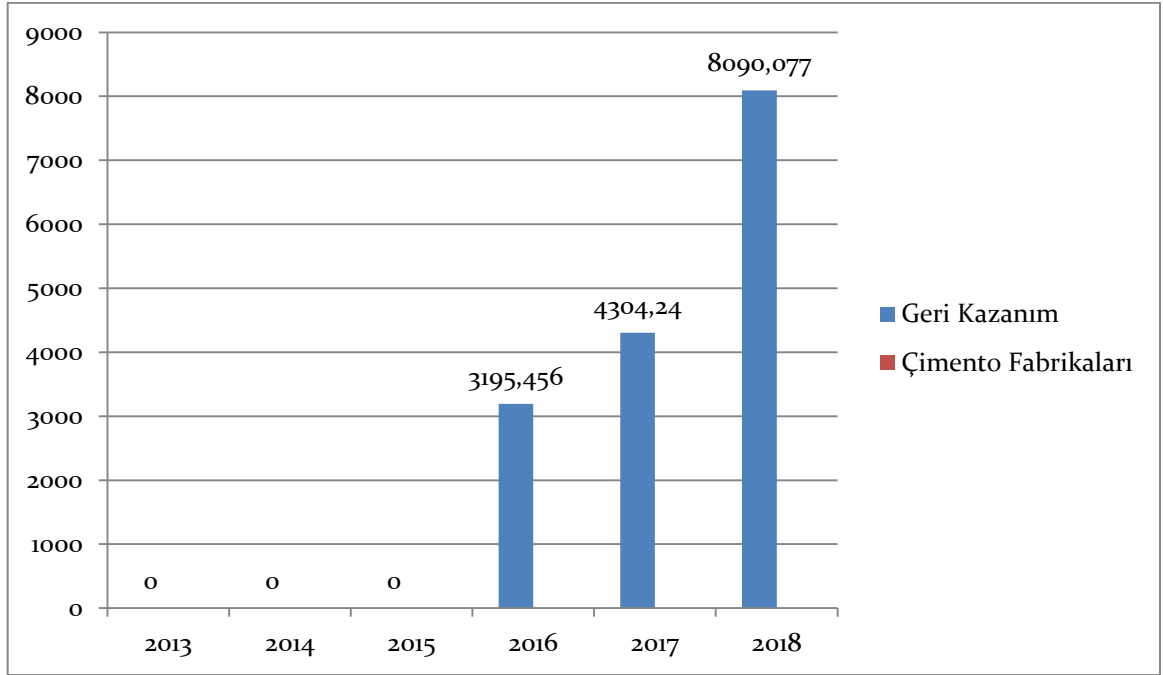
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlimizde Yakupoğulları Geri Dönüşüm Ulus. Nak. İnş. Oto. İth. İhr. San.ve Tic. Ltd. Şti/ MARDİN Şubesi Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Lisansı olan tesistir. Ayrıca Haşimoğlu Metal firmasının Ömrünü Tamamlamış Lastik Geçici Depolama İzni bulunmaktadır.. Geçici Depolama Alanı'ndaki ÖTL miktarı ile ilgili bilgi tarafımıza herhangi bir bilgi ulaşmamıştır.

Çizelge C.42 –Mardin ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
1	420		1	8090,077				

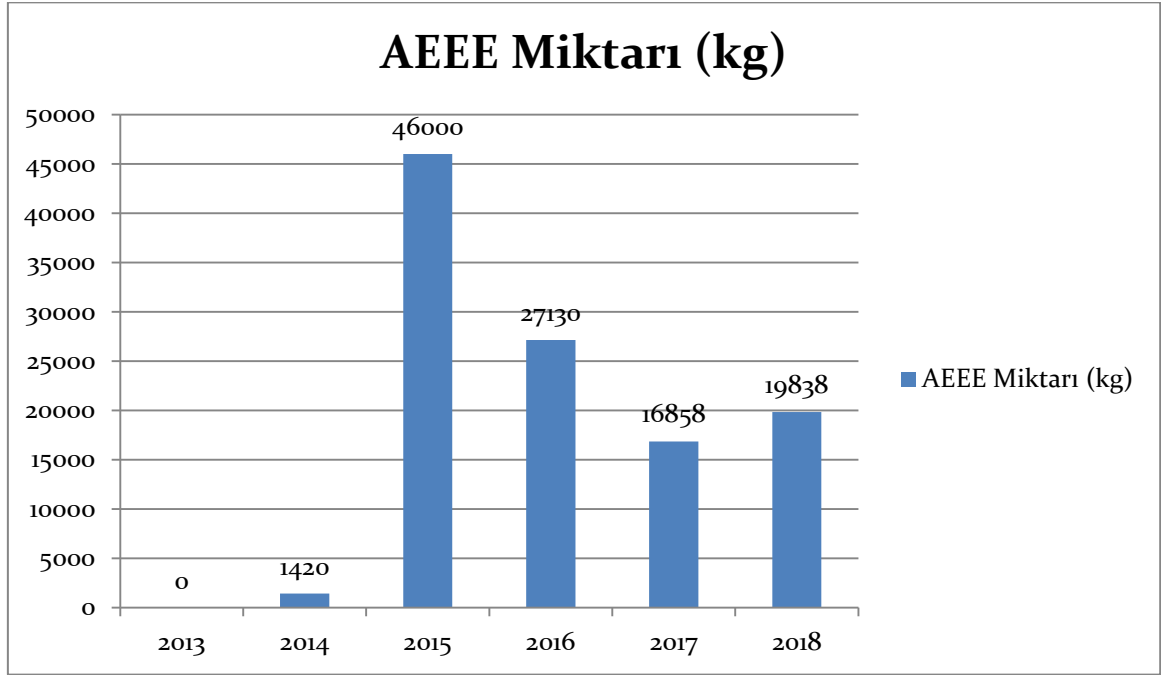

Grafik C.17 – Yıllar itibariyle Mardin ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (Ton/Yıl)
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Çizelge C.43 – Yıllar itibariyle Mardin ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

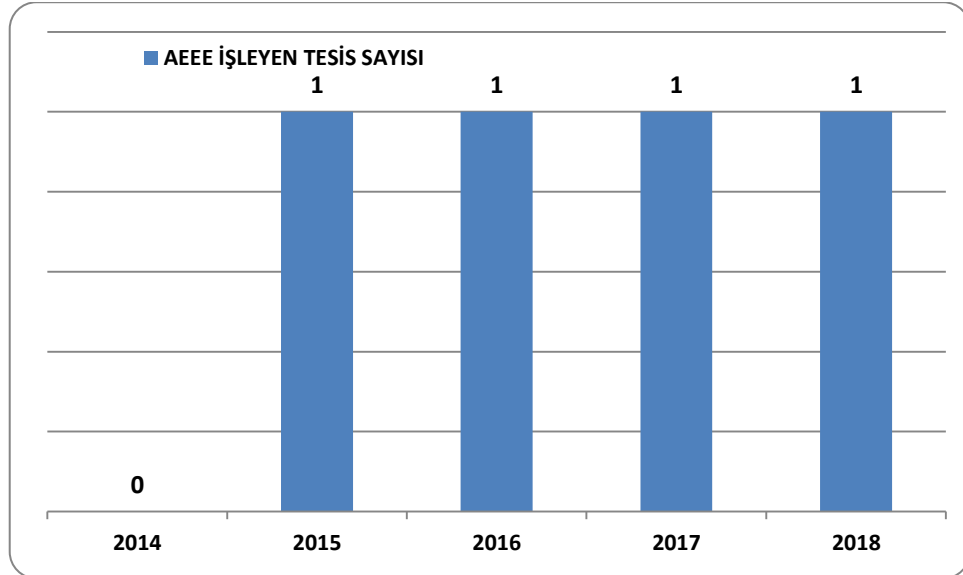
	2014	2015	2016	2017	2018
Geri Kazanım Tesisi			3195,456	4304,240	8090,077
Çimento Fabrikası					

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Grafik C.18 – Mardin ilinde yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton)

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Grafik C.19 - Yıllar itibariyle Mardin ilinde AEEE işleyen tesis sayısı

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Çizelge C.44 – Mardin ilinde 2018 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri		AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri		Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi		İşlenen AEEE Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)	Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
0		0			1		

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

İlimizde ömrünü tamamlamış araç teslim alınması için yetkilendirilmiş işletmeler;

- ENS Otomotiv Nak.San.ve Tic.Ltd.Şti.
- Umur Teknik Makine Otomotiv San.ve Tic.Ltd.Şti.
- Alman Oto Deniz Çakmak
- Erginler Oto Kaporta
- BPET / S.A.S Petrol Nak.İnş.Turz.Teks.Gıda San.ve Tic.Ltd.Şti.
- Mehmet GÜLER - Güler Oto

İlimizde ömrünü tamamlamış araç işleme ve geçici depolama izni olan işletmeler;

- Haşimoğlu Metal (Mesut ÇİÇEK)

Çizelge C.45 – Mardin ilinde 2018 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
7	1	0	

C.11. Tehlikesiz Atıklar

Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

İlimizde tehlikesiz atık geri kazanım lisansına sahip tesisler;

- Mezopotamya Plastik İnş. Nak. Pet. San. Tic.Ltd.Şti. (kapasitesi: 24000 ton/yıl)
- Genç Sırdaş Eğitim Hizmetleri Sağlık Plastik Geri Dönüşüm Turizm San.Tic.Ltd.Şti
- Er Ay Plastik İnşaat Nakliyat Petrol Sanayi Ve Ticaret Limited Şirketi

İlimizde tehlikesiz atık toplama ayırma belgesine sahip tesisler;

- Haşimoğlu Metal (Mesut ÇİÇEK) (kapasitesi: 26520 ton/yıl)

Çizelge C.46 –Mardin ilinde 2018 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma, taşınma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Atık Kodu**	YIL						
	Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %'si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %'si	Bertaraf Yöntemi
200140	2984,532			R4			
160103	394,600			R12			
191202	10,397			R4			

* İlde bulunan GFB/Lisanslı Atık İşleme Tesisleri'nin Atık Yönetim Uygulaması/Kütle Denge Raporları kullanılarak doldurulacaktır.

C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır.

İlimizde Demir ve Çelik Sektörü ile ilgili faaliyet bulunmamaktadır. Bu sebepler Çizelge C.47 oluşturulamamıştır.

Çizelge C.47 – Mardin ilinde 2018 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri üretim kapasiteleri, cüruf ve bertaraf yöntemi(veri üretilenmemiştir)

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

Tesis Adı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
TOPLAM			

C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır. Bundan dolayı Çizelge C.48 ve Grafik C.22 oluşturulamamıştır.

Çizelge C.48 – Mardin ilinde 2018 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı(veri üretilenmemiştir)

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
TOPLAM			

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır. Bundan dolayı uydu görüntüsü (Harita C.2) ve fotoğraf eklenememiştir (Resim C.1).

C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlimizde belediyelere ait faaliyette olan 2 adet atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. Sanayi kuruluşlarına ait atıksu arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları yakma lisansına sahip Mardin Çimento San. A.Ş.’de ek yakıt olarak kullanılmakta veya Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi’ne gönderilerek bertaraf edilmektedir.

C.12. Tıbbi Atıklar

İlimizde sterilizasyon tesisi bulunmamaktadır. Tıbbi atıklar Diyarbakır’da bulunan DİÇEV ÇEVRE TEKNOLOJİLERİ İNŞ. TEM. SAN. TİC. LTD. ŞTİ. bulunan sterilizasyon tesislerine ait lisanslı araçlarla toplanarak sterilizasyona götürülmektedir. İlimizde tıbbi atık taşıma lisansına sahip belediye bulunmamaktadır.

Çizelge C.49 – 2018 yılında Mardin ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı (DİÇEV Çevre Teknolojileri-(Mardin Büyükşehir Belediyesi Sözleşmeli Firma) ,2019)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Artuklu	Var		İKİ		220		*		DİÇEV	Diyarbakır
Kızıltepe	Var		İKİ		100		*		DİÇEV	Diyarbakır
Midyat	Var		İKİ		40		*		DİÇEV	Diyarbakır
Derik	Var		İKİ		15		*		DİÇEV	Diyarbakır
Dargeçit	Var		İKİ		7		*		DİÇEV	Diyarbakır
Nusaybin	Var		İKİ		38		*		DİÇEV	Diyarbakır
Savur	Var		İKİ		4		*		DİÇEV	Diyarbakır
Yeşilli	Var		İKİ		2		*		DİÇEV	Diyarbakır
Ömerli	Var		İKİ		3		*		DİÇEV	Diyarbakır
Mazıdağı	Var		İKİ		4		*		DİÇEV	Diyarbakır

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı “adet” olarak belirtilecektir.

Çizelge C.50 – Mardin ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı

(DİÇEV Çevre Teknolojileri-(Mardin Büyükşehir Belediyesi Sözleşmeli Firma) ,2019)

	2014	2015	2016	2017	2018
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	300	336	372	420	433

C.13. Maden Atıkları

İlimizde maden atıkları konusunda çalışma yapılmamıştır Çizelge C.51 ve Grafik C.23 doldurulamamıştır.

C.14. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin yaşanabilir sit şehri olması nedeni ile ulaşım için yapıların yıkılması mümkün olmamakta ve bu neden ile çöp toplama araçları ara sokaklara girememektedir. Mardin ilinde katı atıklar mevcut imkanların el verdiği ölçüde çöp konteynırları ve belediyece kullanılan biriktirme yerlerinde ara depolandıktan sonra düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir. Mevcut imkanlar dahilinde, İlimizde oluşan tüm atıkların mevzuata uygun olarak bertarafı ve geri kazanımına yönelik çalışmalar ilgili birimlerce yürütülmekte olup çalışmaların koordinasyon ve denetimi İl Müdürlüğümüz tarafından yürütülmektedir.

Çizelge C.51 – 2018 yılı itibariyle Mardin ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı
(Atık Yönetim Uygulaması,2019)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	1
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	2
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	0
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	3
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	1
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	0

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
Mardin Büyükşehir Belediyesi/Belediyesi Başkanlığı

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Bekra Sistemine giriş yapılamamasından dolayı 2017 Çevre Durum Raporundaki bilgiler tekrar eklenmiştir.

Meydana gelen felaketler ve ülkemizde de yaşanan benzer kazalar sonucunda, ülkemizde de "Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin AB Konsey Direktifi/Seveso II Direktifi"ni Türkiye mevzuatına uyumlaştıran "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" 30 Aralık 2013 tarihli ve 28867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik, tehlikeli maddeler bulunduran kuruluşlarda büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve muhtemel kazaların insanlara ve çevreye olan zararlarının en aza indirilmesi amacıyla, yüksek seviyede, etkili ve sürekli korumayı sağlamak için alınması gereken önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır. "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile müştereken yürütülmektedir. Bildirim maddesi, Yönetmeliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girmiş olup, diğer hükümleri 1/1/2016 tarihinde yürürlüğe girecektir. Tehlikeli madde içeren kuruluşlar, öncelikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi altında kurulmuş olan Seveso (BEKRA) Bildirim Sistemi'ne bildirim yapmakla yükümlüdür. Bu bildirimler neticesinde kapsamdaki kuruluşlar ve bunların, alt seviyeli ve üst seviyeli olmak üzere kategorileri belirlenmektedir.

"Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü Hakkında Yönetmelik" kapsamında Bakanlığımız internet sitesinde bulunan "BEKRA Bildirim Sistemi"nden sorgulama yapılarak Çizelge Ç.53 oluşturulmuştur.

Çizelge Ç.52 – Mardin ilinde 2018 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(BEKRA Bildirim Sistemi, 2018)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	3
Üst Seviye	2
TOPLAM	5

Mardin ilinde 2018 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA 3 bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları sisteme erişim sağlanamadığından Çizelge Ç.54 doldurulamamıştır.

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde, SEVESO Bildirim Sistemine (BEKRA) firmalar giriş yapmaya devam etmektedir. Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelikte belirtilen üst seviyeli kuruluş işletmecilerinin aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesi gereği hazırlamaları veya hazırlatmaları gereken Dâhili Acil Durum Planlarını Valiliğimize sunan firma bulunmamaktadır.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Karasal ve sucul türlerin yaşama ortamları (habitatlar) ile ilgili il sınırları içerisinde bulunan türlerin belirlenmesi için 2018 yılında ihale edilmiş olup, ihale 2019 yılı sonu itibarıyla bitirileceğinden talep edilen bilgiler ihale bitiminden sonra sunulacaktır.

Bununla beraber 2017 Yılı Mardin İl Çevre Durum Raporu hazırlanırken ilgili kurumdan edinilen verilere burada yer verilecek olursa;

Güneydoğu Anadolu Bölgesi bitki türü sayısı bakımından zengindir. İlimizde bulunan zengin flora varlığı çeşitli nedenlerden dolayı tehdit altındadır. Bu tehditleri şöyle sıralayabiliriz. 1-Zirai Mücadele ilaçlarının bilinçsizce kullanılması 2-Tarla açılması, 3-Baraj ve gölet yapımı nedeniyle bazı bitki türlerinin su altında kullanılması, 4-Aşırı ve kontrolsüz otlatma, 5-Betonlaşma ve yeşil alanlarını yok edilmesi, 6-Sanayi tesisleri atıkları, 7-Hava ve su erozyonu, 8-Barajlar nedeniyle ekosistemde oluşan değişiklikler.

Mardin ilinde bulunan bitki türleri

LATİNCE ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Allium armenioides</i>	Yabani Soğan
<i>Centaurea davisii</i>	Peygamber Çiçeği
<i>Cicer reticulatum</i>	Yabani Nohut
<i>Fumaria boissieri</i>	Şahtere
<i>İris nectarifera</i> var. <i>Mardinensis</i>	Süsen
<i>İsatis mardinensis</i>	Çivit Otu
<i>Stachys baytopiorum</i>	Karabaş
<i>Acantholimon venustum</i> var. <i>assyriacum</i>	Kirpi diken
<i>Ajuga vestita</i>	Kısamahmut otu
<i>Asperula stricta</i> subsp. <i>latibracteata</i>	Yapışkan otu
<i>Asphodelina damascena</i> subsp. <i>gigantea</i>	Çiriş otu
<i>Astragalus cadmicus</i>	Geven
<i>Convolvulus galaticus</i>	Kahkaha çiçeği
<i>Crataegus aronia</i>	Alıç
<i>Hyacinthella siirtensis</i>	Sümbül
<i>Linaria confertiflora</i>	Nevruz otu
<i>Muscari dicolor</i>	Misk soğanı
<i>Onosma bonmuelleri</i>	Havacıva
<i>Papaver clavatum</i>	Gelincik
<i>Primula davisii</i>	Çuha çiçeği
<i>Scutellaria orientalis</i> subsp. <i>haussknechtii</i>	Kaside
<i>Secale cereale</i> var. <i>ancestrale</i>	Çavdar
<i>Silene brevicaulis</i>	Nakıl
<i>Teucrium paederotoides</i>	Yer meşesi
<i>Veronica macrostachya</i> subsp. <i>mardinensis</i>	Yavşan otu
<i>Nigella segetalis</i>	Çörekotu
<i>Adonis Aleppica</i>	Kan Damlası

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Eruca sativa</i>	Yabani Turp
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Çoban çantası
<i>Silene longipetala</i>	Nakıl
<i>Hypericum retusum</i>	Binbirdelik otu
<i>Linum strictum</i>	Keten
<i>Geranium rotundifolium</i>	Turna Gagası
<i>Vicia sativa</i>	Fig
<i>Lathyrus sativus</i>	Mürdümük
<i>Trifolium physodes</i>	Üçgül
<i>Medicago lupulina</i>	Yonca
<i>Potentilla recta</i>	Beşparmak Otu
<i>Sedum caespitosum</i>	Taşkıran
<i>Antemis tinctoria</i>	Papatya
<i>Trogopogon longirostris</i>	Yemlik
<i>Campanula reuterana</i>	Çan Çiçeği
<i>Myosotis ramosissima</i>	Unutma beni
<i>Hyoscyamus aureus</i>	Banotu
<i>Verbascum laetum</i>	Sığırkuyruğu
<i>Verbascum kotschyi</i>	Sığırkuyruğu
<i>Veronica orientalis</i>	Mine çiçeği
<i>Salvia trichoclada</i>	Ada çayı
<i>Euphorbia craspedia</i>	Sütleğen
<i>Lolium rigidum</i>	Delice

Mardin ilinde Yer Alan Endemik Bitki Türleri

LATİNCE ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Acantholimon venustum</i> var <i>assyriacum</i>	Kirpi diken
<i>Ajuga vestita</i>	Kısamahmut otu
<i>Asperula stricta</i> subsp. <i>latibracteata</i>	Yapışkan otu
<i>Asphodelina damascena</i> subsp. <i>gigantea</i>	Çiriş otu
<i>Astragalus cadmicus</i>	Geven
<i>Convolvulus galaticus</i>	Kahkaha çiçeği
<i>Crataegus aronia</i>	Alıç
<i>Hyacinthella siirtensis</i>	Sümbül
<i>Linaria confertiflora</i>	Nevruz otu
<i>Muscari bicolor</i>	Misk soğanı
<i>Onosma bonmuelleri</i>	Havacıva
<i>Papaver clavatum</i>	Gelincik
<i>Primula davisii</i>	Çuha çiçeği
<i>Scutellaria orientalis</i> subsp. <i>haussknechtii</i>	Kaside
<i>Secale cereale</i> var. <i>ancestrale</i>	Çavdar
<i>Silene brevicaulis</i>	Nakıl
<i>Teucrium paederotoides</i>	Yer meşesi
<i>Veronica macrostachya</i> subsp. <i>mardinensis</i>	Yavşan otu
<i>Cuscuta</i>	Küsküt otu

Mardin İli Sınırları İçinde Var Olan Lokal Endemik Bitkiler

LATİNCE ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Allium armenioides</i>	Yabani Soğan
<i>Centaurea davisii</i>	Peygamber Çiçeği
<i>Cicer reticulatum</i>	Yabani Nohut
<i>Fumaria boissieri</i>	Şahtere
<i>İris nectarifera</i> var. <i>Mardinensis</i>	Süsen
<i>İsatis mardinensis</i>	Çivit Otu
<i>Stachys baytopiorum</i>	Karabaş

Resim D.1 – Yerli adı ikşut olan küsküt otu

(Tarım ve Orman Bakanlığı III. Bölge Müdürlüğü Mardin Şube Müdürlüğü, 2018 ve 2019)

D.2. Fauna

Karasal ve sucul türlerin yaşama ortamları (habitatlar) ile ilgili il sınırları içerisinde bulunan türlerin belirlenmesi için 2018 yılında ihale edilmiş olup, ihale 2019 yılı sonu itibarıyla bitirileceğinden talep edilen bilgiler ihale bitiminden sonra sunulacaktır.

Bununla beraber 2017 Yılı Mardin İl Çevre Durum Raporu hazırlanırken ilgili kurumdan edinilen verilere burada yer verilecek olursa;

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde fauna üzerine yapılan çalışmalar yeterli değildir. Muhtelif habitatlarda da tespit edilen türlere ilaveten, literatür çalışmaları ve bölgede yaşayanlardan elde edilen bilgiler fauna envanteri içinde incelenmiş ve listeler halinde verilmiştir.

Mardin İli Sınırları İçinde Memeli Fauna Türleri

LATİNCE ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Lepus europaeus</i>	Yaban Tavşanı
<i>Orytolagus cuniculus</i>	Ada Tavşanı
<i>Martes martes</i>	Sansar
<i>Sus scrofa scrofa</i>	Yaban Domuzu
<i>Canis aureus</i>	Çakal
<i>Vulpes Vulpes</i>	Tilki
<i>Stachys baytopiorum</i>	Karabaş
<i>Hyaena hyaena</i>	Sırtlan
<i>Capra aegagrus</i>	Yaban Keçisi
<i>Canis Lupus</i>	Kurt
<i>Ursus arctos</i>	Ayı
<i>Meles meles</i>	Porsuk
<i>Mustela nivalis</i>	Gelincik
<i>Sciurus anomalus</i>	Anadolu Sincabı

Mardin İli Sınırları İçinde Kuş Türleri

LATİNCE ADI	TÜRKÇE ADI
<i>Buteo rufinus</i>	Kızıl Şahin
<i>Circus cyaneus</i>	Mavi Doğan
<i>Alauda arvensis</i>	Tarla Kuşu
<i>Carduelis Carduelis</i>	Saka
<i>Charadrius hiaticula</i>	Yağmur Kuşu
<i>Emperiza cia</i>	Kaya kiraz Kuşu
<i>Oenanthe finschii</i>	Kaya Kuyrukkakanı
<i>Pica pica</i>	Saksağan
<i>Serinus pusillus</i>	İskete
<i>Streptopelia senegalensis</i>	Küçük Kumru
<i>Pernis apivorus</i>	Arı Şahini
<i>Elanus caeruleus</i>	Karaomuz
<i>Milvus migrans</i>	Kara çaylak
<i>Milvus milvus</i>	Kızıl çaylak
<i>Aegypius monachus</i>	Kara akbaba
<i>Accipiter gentilis</i>	Çakır kuşu
<i>Accipiter nisus</i>	Doğu Atmacası
<i>Buteo lagopus</i>	Paça Şahin
<i>Aquila nipalensis</i>	Step Kartalı
<i>Aquila rapa</i>	Bozkır Kartalı
<i>Hieraetus fasciatus</i>	Atmaca Kartalı
<i>Falco columbaris</i>	Bozdoğan
<i>Alectoris graeca</i>	Taş Kekliği
<i>Alectoris chucar</i>	Kımalı Keklik
<i>Ammoperdi griseogularis</i>	Kum Kekliği
<i>Perdi perdi Coturni</i>	Çil Keklik

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>coturni Pteroclididae</i>	Bıldırcın
<i>Syrrhaptes paradous</i>	Bağırtlak
Columbidae	Paçalı Bağırtlak
<i>Columba oenas</i>	Kaya Güvercini
<i>Columba palumbus</i>	Mavi Güvercin
<i>Streptopelia decaocta</i>	Tahtalı
<i>Streptopelia turtur</i>	Kumru
<i>Clamator glandularis</i>	Tepeli guguk
<i>Tyto alba</i>	Peçeli Baykuş
<i>Otus brucei</i>	Çizgili Beykuş
<i>Bubo Bubo</i>	Puhu
<i>Otus scops</i>	İshak Kuşu
<i>Athene noctua</i>	Kukumav
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Çobanalatan
<i>Apus apus</i>	Ebabil
<i>Apus pallidus</i>	Boz sağan
<i>Merops apister</i>	Arıkuşu
<i>Coracias garrulus</i>	Gökkuzgun
<i>Upupa epops</i>	İbibik
<i>Picus viridis</i>	Yeşil Ağaçkakan
<i>Deno rocopus majör</i>	Orman Ağaçkakan
<i>Dendrocopus leucotos</i>	Aksırtlı Ağaçkakan
<i>Ammomanes deserti</i>	Çöl Toygarı
<i>Melanocorypha bimaculata</i>	Oğlak Toygarı
<i>Melanocorypha calandra</i>	Dağ Toygarı
<i>Calandrella rufescens</i>	Tarla Kuşu
<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar
<i>Alauda arvensis</i>	Toygar
<i>Anthus pratensis</i>	İncir Kuşu (Çayır)
<i>Anthus cervinus</i>	İncir Kuşu
<i>Motacilla flava</i>	Kuyruksallayan
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Çit Kuşu
<i>Prunella modularis</i>	Dağ Bülbülü
<i>Certotrichas galactotes</i>	Çalı Bülbülü
<i>Luscinia svecica</i>	Buğdaycıl
<i>İrania gutturalis</i>	Taş Bülbülü
<i>Saicola toruata</i>	Taş Kuşu
<i>Oenanthe isabellina</i>	Boz Kuyrukkakan
<i>Monticola saatilis</i>	Kaya Ardıcı
<i>Turdus turuatus</i>	Boğmaklı Ardıçkuşu
<i>Turdus merula</i>	Karatavuk
<i>Turdus philomeus</i>	Öter Ardıç
<i>Prinia gracilis</i>	Sürmeli Çalığı
<i>Hippolais languida</i>	Dağ Mukalidi
<i>Sylvia mystacea</i>	Ötleğen
<i>Sylvia rueppelli</i>	Karaboğaz Ötleğen
<i>Sylvia atricapilla</i>	Karabaş Ötleğen
<i>Phylloscopus bonelli</i>	Söğütbülbülü
<i>Regulus regulus</i>	Çalığı

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Ficedula semitoruata</i>	Sinekkapan
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Kara Sinekkapan
<i>Certhia familiaris</i>	Ormantırmaşık Kuşu
<i>Lanius ecubitor</i>	Çekirge Kuşu
<i>Lanius Senator</i>	Kızılbaşlı Çekirge
<i>Garrulus glandularis</i>	Alakarga
<i>Pica Pica</i>	Saksağan
<i>Pyrrhocora Pyrrhocora</i>	Dağ Kargası
<i>Corvus Frugilegus</i>	Ekin Kargası
<i>Corvus cora</i>	Kara Karga
<i>Sturnus vulgaris</i>	Sığırcık
<i>Passer domesticus</i>	Serçe
<i>Passer montanus</i>	Dağ Serçesi
<i>Petronia brachydactyla</i>	Taş Serçesi
<i>Petronia petronia</i>	Kayalık Serçesi
<i>Montrifringilla nivalis</i>	Kar Serçesi
<i>Fringilla montrifringilla</i>	Dağ ispinozu
<i>Carduelis flavirostris</i>	Keten Kuşu
<i>Rhodopechys sanuinea</i>	Kızılşakrak
<i>Bucanetes githagineus</i>	Çöl Şakrağı
<i>Carpodacus erythrinus</i>	Karmenşakrağı
<i>Carpodacus rubicilla</i>	Kayaşakrağı
<i>Emberiza citrinella</i>	Sarı Kiraz Kuşu
<i>Emberiza cineracea</i>	Boz Kiraz Kuşu

Resim D.2 – Çizgili Sirtlan

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

D.3.1. Ormanlar

İlimizdeki mevcut ormanlık alanlar, özellikleri, nitelik ve nicelikleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Mardin Orman İşletme Müdürlüğü Amenajman Planına Göre Orman Durumu

İŞLETME	ORMANLIK ALAN (ha)				TOPLAM
	KORU		BALTALIK		
	VERİMLİ	BOZUK	VERİMLİ	BOZUK	
Mardin	508,60	2.665,50	0,00	26.495,40	29.669,50
Midyat	0,00	63.270,90	0,00	26.498,10	89.769,00
Mazdağı	988,30	3.192,10	0,00	33.181,90	37.362,30
Savur	113,90	1.674,40	0,00	46.214,50	48.002,80

(Şanlıurfa Orman Bölge Müdürlüğü Mardin Orman İşletme Müdürlüğü, 2019)

D.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır. Ancak 2017 yılında İlimiz Derik İlçesi Küçükpınar Mahallesi GAP Mevkiinde 52,78 Ha. lık alanda (Gap Şelalesi) Ülkemizin 233. TABİAT PARKI olarak ilan edilmiş olup, çalışmalar devam etmektedir.

D.4. Çayır ve Mera

İlimizdeki çayır ve mera alanları hakkında İl Tarım ve Orman Müdürlüğünden edinilen bilgilere göre ve aşağıda tablo halinde gösterildiği gibi yıllar bazında alan azalışları görülebilmektedir. En son veri üretimine göre çayır mera toplam alanı 55,603 ha olduğudur.

Yılı	Çayır-mera alan	İsimleri	Mardin genel	Alan (ha)	Alan azalış	Yıllara göre
2004	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.603	0,087	874.375	Azalış
2005	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,91	0,168	1.683,215	Azalış
2006	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,74	Yok	Yok	Yok
2007	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,74	0,07	709.675	Azalış
2008	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,67	0,059	599.525	Azalış
2009	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,61	0,037	373.000	Azalış
2010	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,57	0,002	23.822	Azalış
2011	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,56	0,066	666.081	Azalış
2012	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,5	0,003	33.745	Azalış
2013	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,49	0,008	83.996	Azalış
2014	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,49	0,019	193.423	Azalış
2015	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,47	0,058	585.831	Azalış
2016	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.602,46	0,010	100.347,52	Azalış
2017	Zayıf Mera	Mardin Mera	55.602	-	-	Azalış
2018	Zayıf mera	Mardin mera alanı	55.603	-	-	Azalış

D.5. Sulak Alanlar

İlimizde; Tescil edilen sulak alan bulunmamakla birlikte, ilimizdeki bazı çay ve dere isimleri aşağıya çıkarılmıştır.

1- Çağ Çağ suyu	2-Gümüş Çayı	3-Savur Çayı
4- Seyhan Deresi	5-Yeşilli Gülzar Deresi	6-Karasu
7- Amrud Deresi		

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Mardin Sınırları içerisinde Derik ilçesinde Kalderalar ve Mağara, Artuklu ilçesi ve Midyat İlçesinde ise Çınar, Meşe ve Çeşitli Türlerde Ağaçlar bulunmaktadır.

İlçe	İsim	Alan Büyüklüğü	Yaklaşık/ Kesin	Tescil Durumu
Derik	Kuşçu Kalderası	15.3 ha	Kesin	Sit Alanı
Derik	Grekot	35.5 ha	Kesin	Sit Alanı
Derik	Derinsu	Alan	Kesin	Sit Alanı
Artuklu	Firdevs Köşkü	3 adet çınar		Tabiat Varlığı
Merkez	Zınnar Mevkii	1 adet çınar		Tabiat Varlığı
Midyat	Acırlı Elet Mevkii	8 adet menengiç ve meşe ağaçları		Tabiat Varlığı
Midyat Acırlı Beldesi Yakınlarında	Eles (Eleth) Yer Altı Ve Mağaralar Şehri	Bilinmiyor		Tescilli

(Şanlıurfa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Tabiat Varlıklarına Koruma Şube Müdürlüğü, 2019)

www.mardinlife.com , 2019

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

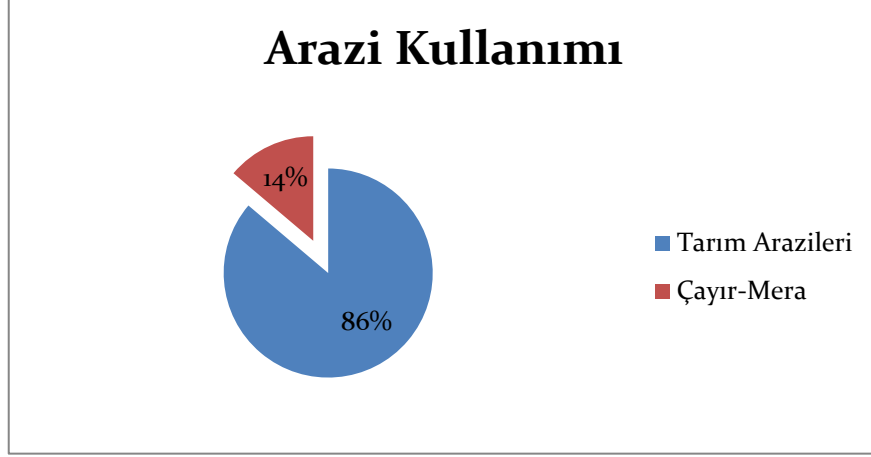
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/milli-parklar>
<http://www.turkiyesulakalanlari.com/>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/ta>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tabiati-parklari>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp3>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp4>
<http://www.milliparklar.gov.tr/resmiistatistikler>

- 1- Tarım ve Orman Bakanlığı III. Bölge Müdürlüğü Mardin Şube Müdürlüğü, 2019
- 2- Şanlıurfa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü(Tabiati Varlıklarına Koruma Şube Müdürlüğü), 2019
- 3- Çevre Durum Raporu, 2017
- 4- Mardin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü- İmar ve Planlamadan Sorumlu Şube Müdürlüğü,2019

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

İlin arazi kullanım durumu güncel bilgiler doğrultusunda tarım arazileri, çayır/mera alanları grafikte sınıflandırılarak gösterilmektedir. Yerleşim yerleri, yol, göller ve orman kısmı Kurumumuz kapsamında olmadığı için genel arazi kullanımında doldurulmamıştır. Mevcut arazi kullanım bilgilerine Kurumumuz kapsamında olan; tarım arazileri, çayır ve mera alanları eklenmiştir.

Grafik E.20–Mardin ilinde 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması

(Mardin İl Tarım ve Orman Müdürlüğü,2019)

Çizelge E.53 – Mardin ilinde arazi kullanım sınıflandırması

(Mardin İl Çevre Durum Raporu,2017

Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2019)

MARDİN	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							
	1990		2000		2006		2012	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	6714,90	0,78	7540,14	0,87	9490,15	1,08	10294,89	1,17
2) Tarımsal Alanlar	426660,16	49,36	425384,19	49,22	470218,73	53,63	470169,77	53,62
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	430291,82	49,78	430601,42	49,82	396380,29	45,21	395717,52	45,13
4) Sulak Alanlar	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0	0,00
5) Su Yapıları	663,05	0,08	804,21	0,09	718,43	0,08	625,42	0,07
TOPLAM	864329,93	100,00	864329,96	100,00	876807,60	100,00	876807,6	100,00
KAYNAK	Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Corine Veritabanı							

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Bakanlık Makamının 02/04/2012 tarih ve 4896 sayılı Olur' u ile onaylanan "Mardin-Siirt-Batman-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı"na askı sürecinde gelen itirazlar sonrasında; "Mardin-Siirt-Batman-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı" 07/09/2012 tarihinde 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca onaylanmıştır.

07/09/2012 tarihinde onaylanan "Mardin-Siirt-Batman-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı" na askı sürecinde gelen itirazlar sonrasında; "Mardin-Siirt-Batman-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı" (L47, M45, M46, M47, M48, M51, M52, N45, N46, N47 ve N48 Paftaları), Plan Açıklama Raporu ve Plan Hükümleri, Bakanlık Makamı' nın 21/02/2013 tarihli ve 2737 sayılı Olur'u ile 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca onaylanmıştır.

21.02.2013 tarihinde onaylanan Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği' ne askı sürecinde gelen itirazlar sonrasında Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (L46, M45, M46, M47, M48, M51, M52, N44, N45, N46, N47, N48, N50, N51, N52, N53 Paftaları ve Lejant Paftası), Plan Hükümleri Değişikliği ve Plan Açıklama Raporu Değişikliği Bakanlık Makamı' nın 02/08/2013 tarihli ve 12130 sayılı Olur'u ile 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca onaylanmıştır.

02/08/2013 tarihinde onaylanan Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği' ne askı sürecinde gelen itirazlar sonrasında Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (M52, N44, N45, N46, N47, N48), Plan Hükümleri Değişikliği ve Plan Açıklama Raporu Değişikliği Bakanlık Makamı' nın 24.04.2014 tarihli ve 6376 sayılı Olur'u ile 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7. maddesi uyarınca onaylanmıştır.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (N46 Plan Paftası, Plan Değişikliği Raporu, Plan Hükümleri) 08.10.2015 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (N46 Plan Paftası, Plan Değişikliği Raporu) 26.02.2016 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (Plan Hükümleri, Plan Hükümleri Değişikliği, Plan Değişikliği Raporu) 10.10.2016 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

2018 YILI MARDİN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (M51 Plan Paftası, Plan Değişikliği Raporu) 09.01.2017 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (M46 Plan Paftası, Lejant, Plan Değişikliği Raporu) 21.04.2017 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (M47 Plan Paftası, Plan Değişikliği Raporu) 26.07.2017 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (N45 Plan Paftası, Plan Değişikliği Raporu) 22.08.2017 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (N45 Plan Paftası, Plan Değişikliği Raporu) 23.10.2017 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (N46 Plan Paftası, Plan Değişikliği Raporu) 25.01.2018 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (N44 Plan Paftası, M44 Plan Paftası, Plan Değişikliği Raporu) 28.02.2018 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca "Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (Plan Hükmü Değişikliği, Plan Hükümleri, Plan Değişikliği Raporu) 16.03.2018 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

"Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" (M45 Plan Paftası, Plan Değişikliği Raporu) 1. No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. maddesi uyarınca 13.08.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü <https://mpgm.csb.gov.tr/mardin-siirt-batman-sirnak-hakkari-planlama-bolgesi-i-82188Web>

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

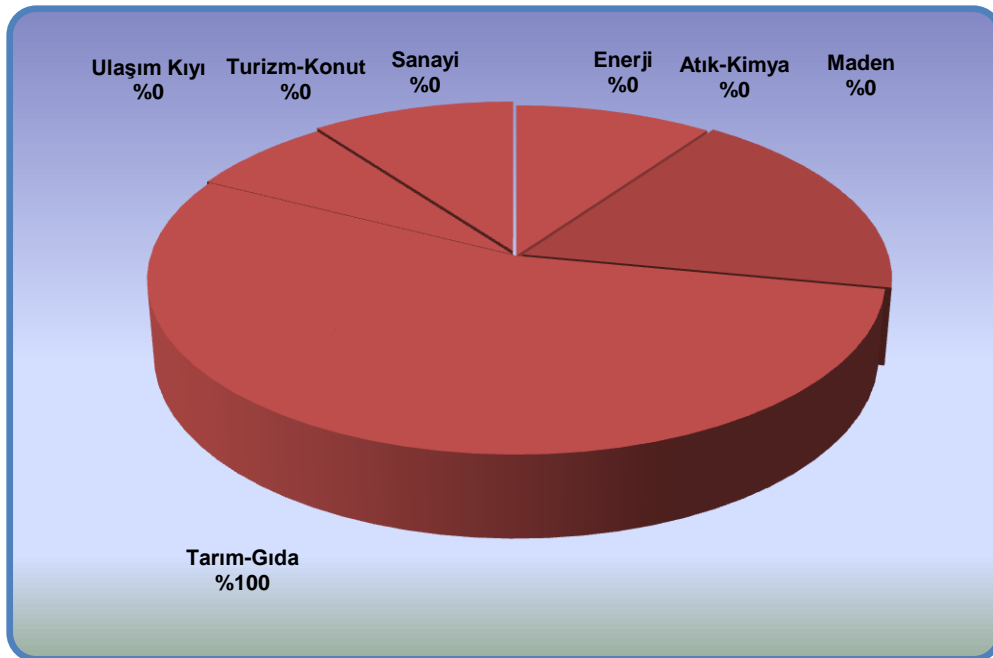
F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Yıl içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” kapsamında ÇŞİM tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gereklidir ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımları tablolar halinde verilmiştir ve bu doğrultuda çizelgeler oluşturulmuştur.

Çizelge F.54 – Mardin İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2018 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı

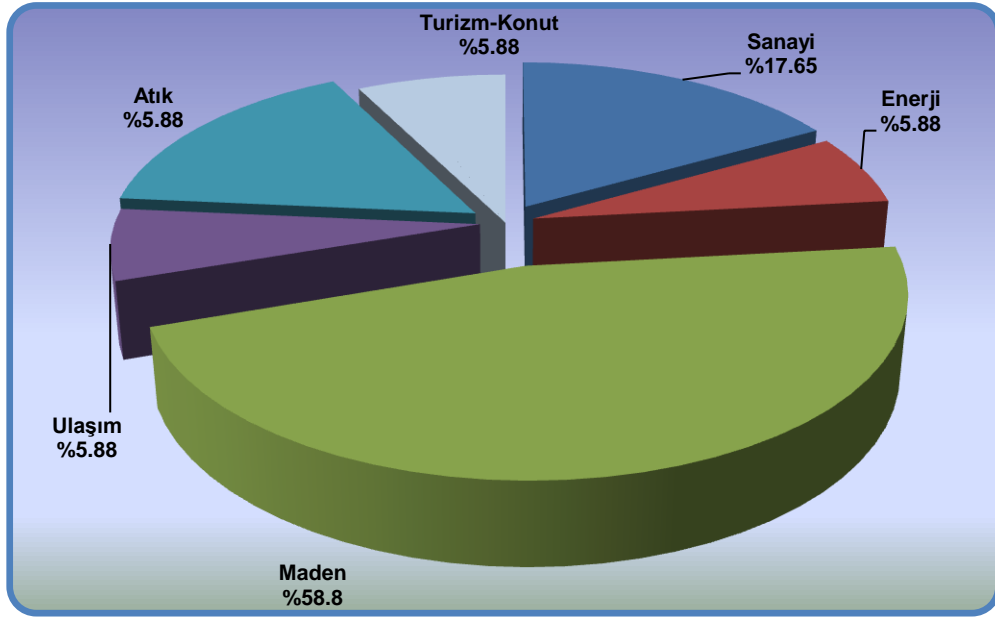
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü -ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü, 2019)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	10	1	3	-	1	1	1	17
ÇED Gereklidir								
ÇED Olumlu Kararı				1				1

Grafik F.21 – Mardin ilinde 2018 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü -ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü, 2019)

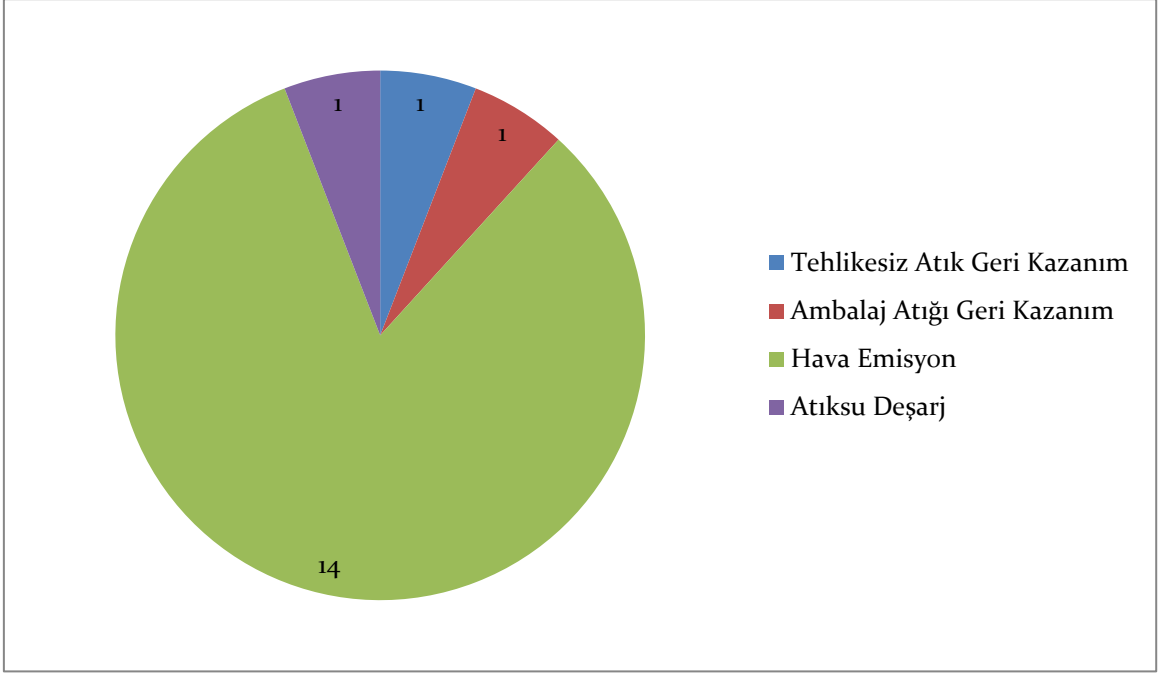

Grafik F.22 – Mardin ilinde 2018 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü -ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü, 2019)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.55 – Mardin ilinde 2018 yılında Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzin ve Lisans Belgesi sayıları
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü -ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü, 2019)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	0	7	7
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	0	14	14
TOPLAM	0	21	21

Grafik F.23 – Mardin ilinde 2018 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(Bakanlığımız e-izin portalı,2019)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

ÇED Yönetmeliği kapsamında ilimizde mevcut durum incelendiğinde en çok sanayi sektöründe ve maden sektöründe faaliyet olduğu görülmüştür. Sanayi sektörünün içinde ise en fazla görülen faaliyet sektörü hazır beton tesisleridir. Çevre İzin /Çevre Lisans konularında ise madencilik, sanayi ve madde depolama-doldurma, kimya-petrol sektörlerinde daha fazla faaliyetin olduğu görülmektedir. Faaliyet konuları göz önüne alındığında ise ağırlıklı olarak emisyon konulu çevre izninin alındığı söylenebilir.

Kaynaklar

- Mardin Ç.Ş.İ.M.-ÇED ve Çevre İzinleri Şb. Md. (2019)
- Bakanlığımız e-izin portalı (2019)
- Bakanlığımız e-ÇED portalı (2019)

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

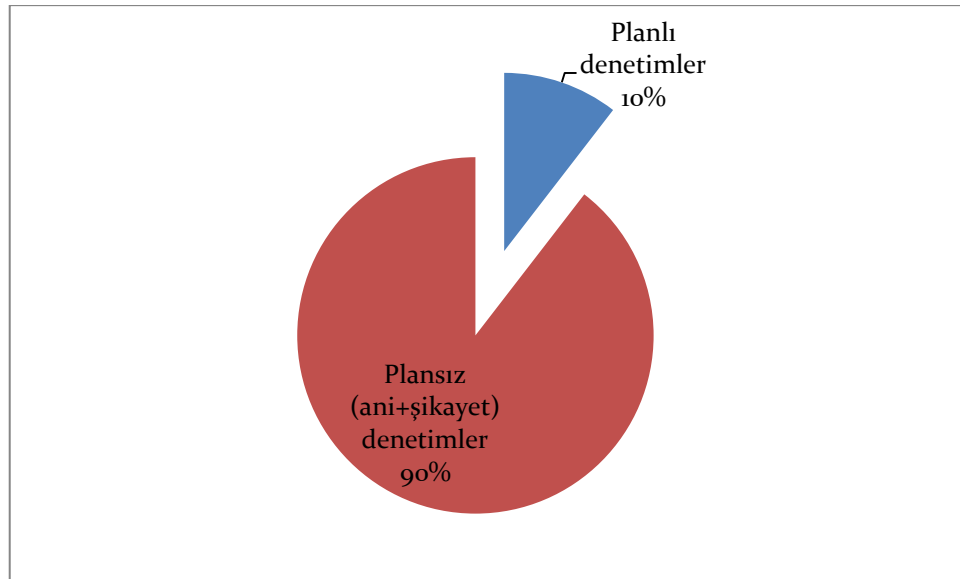
ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

İldeki bilgiler kapsamında Çizelge G.58, Grafik G.28 oluşturulmalıdır.

Çizelge G.56 - Mardin ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı

(Çevre Yönetim ve denetim Şube Müdürlüğü,2019)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	9
Plansız (ani+şikayet) denetimler	77
Genel toplam	86

Grafik G.24 – Mardin ilinde ÇŞİM tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı

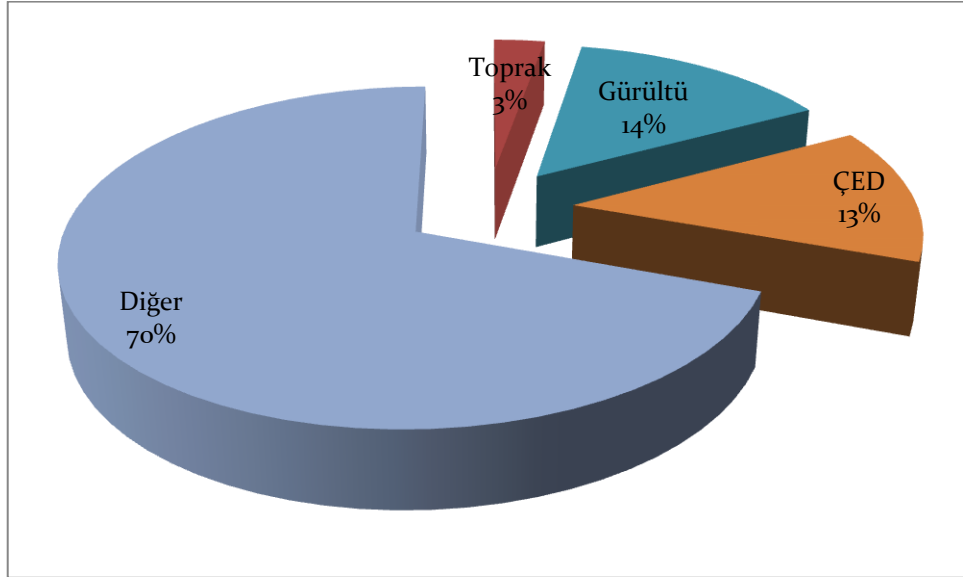
(Çevre Yönetim ve denetim Şube Müdürlüğü,2019)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.57 – Mardin ilinde 2018 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre Yönetim ve denetim Şube Müdürlüğü,2019)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	47	0	1	25	16	76	1	166
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	21	0	1	13	6	35	1	77
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	44,68	0	100	52	37,5	46,05	100	46,386

Grafik G.25 – Mardin ilinde 2018 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı

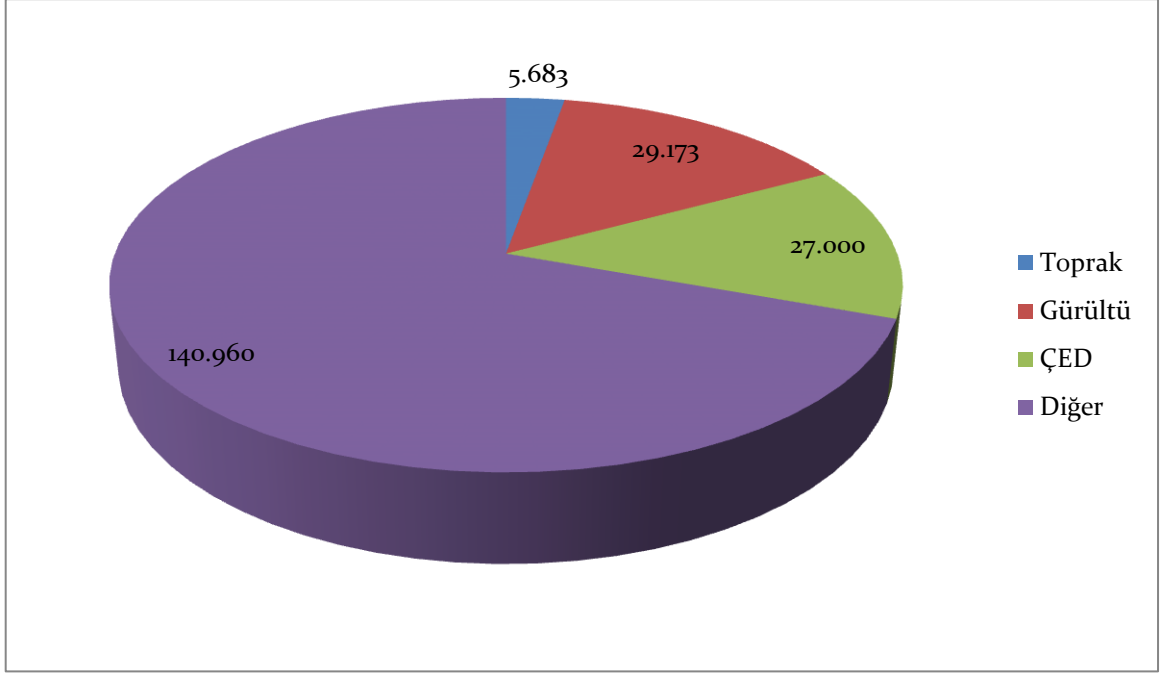
(Çevre Yönetim ve denetim Şube Müdürlüğü,2019)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.58 – Mardin ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

(Çevre Yönetim ve denetim Şube Müdürlüğü,2019)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)			5.683			29.173	27.000	140.960	202.816
Uygulanan Ceza Sayısı							1		1

Grafik G.26 –Mardin ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezalarının konulara göre dağılımı
(Çevre Yönetim ve denetim Şube Müdürlüğü,2019)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

20.E yasal dayanağına istinaden ÇED Belgesi olmadığından 27.000 lira para cezası kesilerek Durdurma kararı alınmıştır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimiz sınırları içerisinde tespit edilen Öncelikli Çevre Sorunu Atıklardır. İlimizde, Mardin İli Sürdürülebilir Çevre Yönetimi Belediyeler Birliği tarafından yapımı tamamlanan Katı Atık Düzenli Depolama Tesisine atık girişi istenilen düzeye ulaşamamıştır. Bazı ilçelerde toplanan atıklar yerleşim alanlarına yakın mesafelerde ve yol kenarlarında düzensiz olarak depolanmaktadır. Gelişigüzel depolanan bu atıkların yanması sonucu oluşan emisyon hava kirliliğine neden olmakta ayrıca trafik sorunlarına da neden olmaktadır. Atıkların düzenli depolanmaması çevre kirliliği oluşturmaktadır. Atık yağlar ve diğer tehlikeli atıkların ise lisanslı tesislerce bertarafı sağlanmaktadır. Ambalaj atığı toplama ayırma, tehlikesiz atık toplama ayırma ve geri kazanım tesisleri ilimizde mevcuttur. Mevcut imkanlar dahilinde, İlimizde oluşan tüm atıkların mevzuata uygun olarak bertarafı ve geri kazanımına yönelik çalışmalar ilgili birimlerce yürütülmekte olup çalışmaların koordinasyon ve denetimi İl Müdürlüğümüz tarafından yürütülmektedir.

İlimiz sınırları içerisinde tespit edilen bir başka Çevre Sorunu da Gürültü kirliliğidir. İlimizin jeolojik yapısının kayalık olması temel kazı çalışmalarında kırıcıların kullanılmasına neden olmakta, bu faaliyet neticesinde çevre de yaşayan civar halkın şikayetine neden olmaktadır. Bu konu Mahalli Çevre Kurulunun kararı ile kırıcıların ve inşaat faaliyetlerinin çalışma sürelerinin düzenlenmesi ile giderilmeye çalışılmıştır. Ayrıca şikayetler üzerine İl Müdürlüğümüzce eğlence yerlerinin denetimi yapılarak kirliliğin giderilmesi sağlanmaktadır.

Kaynaklar

Mardin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

5 Haziran Dünya Çevre Günü münasebetiyle İl Müdürlüğümüz önderliğinde Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığının da desteğiyle İlimizde çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Etkinlik kapsamında Öğrencilere Çevre Bilincini artırıcı bilgiler verilmiştir.

Sıfır Atık, EÇBS ve Geri Dönüşüm konularında, İlimizde bulunan tüm kamu kurum kuruluşlarına bilgilendirme eğitimi düzenlenmiştir.

Kaynaklar

Mardin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü